

MAPK TBEH

TOM SAWYER

Марк Твен
Tom Sawyer

«Public Domain»

Твен М.

Tom Sawyer / М. Твен — «Public Domain»,

Содержание

ENSIMÄINEN LUKU	5
TOINEN LUKU	10
KOLMAS LUKU	13
NELJÄS LUKU	17
VIIDES LUKU	22
KUUDES LUKU	25
SEITSEMÄS LUKU	32
Конец ознакомительного фрагмента.	35

Mark Twain

Tom Sawyer / Koulupojan historia

ENSIMÄINEN LUKU

"Tom!"

Ei vastausta.

"Tom!"

Ei vastausta.

"Alkaapa kummastuttaa mihinkä se poika katosi? Tom, kuuletko sinä!"

Vanha rouva vetäsi silmälasinsa alemmas nokkavarrelle ja katseli niitten yli ympäri huonetta; sitte nosti hän ne otsallensa ja tirkisteli niitten alaitse. Harvoin ja tuskinpa milloinkaan katseli hän niin vähäpätöistä kun yhtä poikaa niitten läpi, sillä nämä olivat hänen juhallasinsa, hänen ylpeytensä, joita hän piti koristuksen, eikä tarpeen vuoksi: senpätähden olikin se yhden tekevä vaikka olisi tirkistellyt reijistä pesän luukuissa. Hetkisen aikaa näytti hän olevan hämillänsä ja sanoi tämän jälkeen, ei kiivaalla, vaan kumminkin niin kovalla äänellä että huonekalut kuulivat sen:

"Niin, minä vannon, että jos minä saan sinut käsiini, niin minä – "

Hän ei lopettanut ajatustansa, sillä tällä ajalla oli hän kuukistaunut alas ja kolisteli luudan varrella sängyn alusta, vaan sieltäpä ei tullut esiin muuta kuin kissa.

"Ei karvaakaan näy koko pojasta."

Hän meni ovelle, joka sattui olemaan auki, katseli siitä kartanolla olevaa omena- ja kirsimarjapensaikkaa, vaan Tom'ia ei näkynyt sielläkään. Nyt kohotti hän äänensä siihen määrään että se kuuluisi etemmäksi ja huusi:

"To-o-o-o-m!"

Samalla kuuli hän takanansa vähäisen kolinan ja ennätti kääntäytyä niin hyvissä ajoin että sai erään pienen pojan takinhelmoista kiinni.

"Ahaa! Tätäpä piilopaikkaa en muistanutkaan. Mitä sinä siellä olet tehnyt?"

"En mitään."

"Et mitään! Siltä näyttää kätesi ja suuskin. Mitä poikamaisuutta tuo on?"

"Enpä tiedä, tätini."

"Hyvä, vaan minäpä tiedän, minä. Se on hillaa, se on sitä, jota se on. Kaksikymmentä kertaa olen minä sanonut sinulle, että jos et sinä anna hillan olla rauhassa, niin tulen minä olemaan se, joka opettaa sinut pysymään aisoissasi. Anna tänne tuo vapa tuosta!"

Vapa alkoi vinkua. Asema ei ollut ainoasti vaarallinen, vaan epätoivon-alainen.

"Voi, katsokaas taaksenne, täti!"

Vanha rouva kiepsahti ympäriinsä varjellen hameitansa vaaralta, ja poika pujahti samassa silmänräpäyksessä tiehensä, kiipesi korkealle lauta-aidalle ja hävisi sen toiselle puolen. Täti Polly seisoi hetkisen hämmästyksissään, ja purskahti sitte sydämmelliseen nauruun.

"Nyt sen hiisi vei koko pojan! Enkä minäkään tuommoisesta jo voi tulla viisammaksi. Kuinka monta kepposta eikö ole hän jo minulle tehnyt, että olisi nytkin pitänyt ymmärtääkseni? Vaan vanhat narrit ovat myöskin suurimmat ja kukapa se vanhan koiran opettanee istumaan sanoo sananlasku. Hyvä Jumala kuitenkin, hänellä ei ole samat vehkeet milloinkaan kahtena päivänä perätysten, ja kukapa voisi aavistaa, mitä vasta tapahtuu? Hän näyttää tietävän aivan tismalleen kuinka kauan hän voi vaivata minua, ennenkuin suutun, ja hän tietää, että jos hän saa minut vähänkin hillitsemään vihaani eli nauramaan, niin on kaikki yli ja ett'en minä voi antaa hänelle yhtääkään sätkäystä. Herra tietköön ett'en minä täytä velvollisuuttani tätä poikaa kohtaan; se nyt on totinen tosi, niinkuin tämä päivä. Joka kuritta kasvaa, se kunniatta kuolee, sanoo sananlasku. Minä tiedän, että minä kokoon

rikoksia ja rangaistusta sekä itseni että pojan pään päälle. Hän on piruutta täynnä, vaan hyvä Jumala, – hän on sisar vainaajani lapsi, poika parka, ja minulla ei ole sydäntä piiskata häntä. Joka kerran kuin päästän hänet, saan omantunnon vaivat, ja joka kerran kuin lyön häntä on vanha sydämeni pakahtua. No niin, ihminen vaimosta syntynyt elää vähän aikaa ja on täynnä levottomuutta sanoo Raamattu, ja minä uskon sen. Luonnollisesti värjöttelee hän iltarupeaman poikessa koulusta, ja minun täytyy hänet pitää työssä huomenna, rangaistukseksi tästä. Sydämeni on pakahtua tuosta ajatuksesta, että hänen täytyy olla työssä lauantaina, kun muilla pojilla on vapaus, vaan hän kammoksuu työtä enemmän kuin mitään muuta, ja jotenkinhan minun täytyy täyttää velvollisuuteni häntä kohden, muutoin tulen minä olemaan lapsen turmio."

Tom värjötteli todellakin iltarupeaman poissa koulusta ja vietti joitakuuta erinomaisen hauskoja tunteja. Hän palasi kotia juuri parhaalla ajalla auttamaan Jim'iä, pienoista neekeripoikaa, joka oli puita sahaamassa seuraavan päivän tarpeeksi ja kiskomassa päreitä kyökin uunin sytykkeiksi, jossa illallinen kohta piti valmistettaman, – kumminkin tuli hän aivan tarpeeksi aikaseen ennättääksensä kertoa Jim'ille vehkeensä, sillä ajalla kun Jim teki kolmeneljättä osaa työstä. Tom'in nuorempi veli, eli oikeammiten hänen velipuolensa Sid oli jo poiminut kokosen lastuja, joka oli hänen työnsä, sillä hän oli hiljaisempi poika, joka ei ottanut osaa Tom'in hulluihin vehkeisiin. Nyt kun Tom söi illallista ja varasti sokeria, jos tilaisuus myöten antoi, asetti täti Polly hänelle hyvin kietovia ja syvällisiä kysymyksiä, sillä hän tahtoi pakoittaa häntä tekemään aivan rasittavan tunnustuksen. Niinkuin moni muukin yksinkertainen ihminen luuli täti Pollykin olevansa varustettuna erinomaisella periviisaudella ja piti aivan selviä tuumiansa hyvin sukkeloina ja muille aivan ymmärtämättöminä.

"Tom", sanoi hän, "tänään oli aivan lämmin koulussa, vai miten?"

"Niin oli!"

"Hirveän lämmin, eikö niin?"

"Niin!"

"Eikös tehnyt mielesi uimaan?"

Tom säpsähti. Hän katsoi tutkistellen tätinsä silmiin, vaan niissä ei näkynyt mitään epäiltävää. Nyt vastasi hän:

"Eipä tuo niinkään – "

Vanha rouva ojensi kätensä, koetteli Tom'in paitaa sanoen:

"Et sinä nyt kumminkaan tunnu kovin lämpimältä."

Hän mielitteli itseänsä sillä aatteella, että hän oli havainnut paidan kuivaksi, ilman että kukaan olisi havainnut sitä, mitä hänellä oli oikeastaan mielessä. Vaan juuri tästä havaitsi nyt Tom, mistä tuuli kävi, ja esti samassa seuraavan hyökäyksen, joka luultavasti oli tulossa.

"Jotkut meistä pumppusi vettä toistemme pään päälle. Minun tukkani on vielä aivan märkänä. Koetelkaapas!"

Täti Pollyä harmitti tuo ajatus, ett'ei ollut havainnut tuota pientä satunnaistodistusta ja että hän oli laiminlyönyt tämän koukun. Nyt keksi hän uuden keinon:

"Tom ei kai sinun tarvinnut tämän tautta ratkoa auki paitasi kaulusta, jonka tänä aamuna ompelin kiinni. Avaapa nuttusi!"

Kaikki suru katosi Tom'in kasvoilta. Hän avasi nuttunsa. Oikein! paidan kaulus oli ommeltu kiinni.

"Kerskuri! No, mene tiehesi. Minä olin aivan varmaan vakuutettu siitä, ett'et sinä ollut koulussa vaan sen sijaan uimassa. Vaan minä annan sinulle anteeksi. Sinä olet todellakin kun kissa, joka sai revityn nahan, niinkuin sananlasku sanoo, ja ehkä olet parempi kuin maineesi. Nyt varsinkin."

Häntä suututti vähin tuo, että hänen älykkyytensä oli joutunut häpiälle, vaan hän iloitsikin siitä, että Tom oli hairahtanut tottelevaisuuden tielle.

Vaan Sid sanoi:

"Minusta näytti siltä kun te olisitte ommelleet hänen kauluksensa kiinni valkoisella rihmalla, vaan tuo on ommeltu mustalla."

"Aivan niin; Tom, minä ompelin sen valkoisella rihmalla!"

Nytpä ei Tom enään odottanut, mitä tästä seuraisi. Kun hän tuli oven ulkopuolelle, sanoi hän:

"Siddy, kyllä minä sinut tuosta opetan, muista – "

Kun hän tuli varmaan paikkaan, tarkasteli hän kahta suurta silmänäulaa, jotka olivat pistetyt hänen nuttunsa kauluksen-käänteeseen alle ja joiden silmässä oli rihma – toisessa valkoinen, toisessa musta. Hän sanoi:

"Täti ei olisi havainnut sitä, jos ei Sidiä olisi ollut. Lempo kaikkiakin! Välistä ompelee hän valkoisella välistä mustalla. Voi, kumminkin, jos hän nyt käyttäisi yhtä tahi toista. Minä en voi pitää tästä selvää. Vaan Sidin minä 'lämmittän' tästä. Niinpä perhana vieköön teenkin."

Hän ei ollut esikuva kylän pojille; vaan sen pojan joka oli esikuvana tunsin hän hyvin ja vihasi häntä sydämensä pohjasta.

Kahden minutin kuluessa ehkäpä lyhyemmälläkin ajalla oli hän unhottanut kaikki harminsensa ja surunsa. Eipä sentähden että hänen harminsensa olisivat olleet hivuskarvaakaan keveämmät hänelle kuin aikaisen miehen miehelle, vaan sentähden että uusi ja mahtava mielihalu oli painavampi kuin nämät ja karkoitti nyt niinmuodoin nämät pois mielestänsä, aivan samoin kun täysikasvuisetkin unhottavat entiset murheensa, sillä mielialalla, joka seuraa uusia pyrinnoita. Tämä mielihalu oli aivan uusi ja tärkeä keksintö vihellystaiteessa, jonka hän oli oppinut eräältä neekeriltä ja jota hän nyt häiritsemättä taisi käyttää. Tämä vihellystapa oli jonkinlaista linnunviserrystä, joka matkaansaattettiin niin että kieli pantiin vähäväliin kulkkulakea vastaan viheltäessä. Lukia muistaneekin kyllä sen miten tuo tapahtui, jos on poikasena ollut.

Ahkeralla harjoituksella tulikin hän jo kohta tämän konstinsa perille, ja hän kulki pitkin katuja suu täynnä harmoniaa ja sydän täytetty kiitollisuudella. Hänellä oli jokseenkin samat tunteet, kuin jollakulla astronoomilla joka on keksinyt uuden tähden. Vaan jos vertaamme astronoomin ja pojan tunteitten syvyyttä, puhtautta ja pontevuutta toisiinsa, niin varmaan on voitto pojan puolella eikä astronoomin.

Kesäiset illat olivat pitkät. Ei ollut vielä pimeä. Yhtäkkiä lopetti Tom vihellyksensä. Edessään seisoi muukalainen, poikanen, joka ei ollut kynnenmustastakaan pitempi kuin hän itse. Vasta tullut muukalainen, olipa se sitte mies eli nainen, vanha tahi nuori, herätti aina suuren huomion tässä pienessä kylässä, jota kutsuttiin Pietariksi. Paitsi tätä oli poika hyvissä vaatteissa – hyvissä vaatteissa ja vieläpä arkipäivänä. Tämä oli aivan hämmästyttävää. Hänellä oli lakki uusinta muotia, uusi puhdas ja tahraamaton sininen verkanuttu, samoin housutkin. Hänellä oli kengät jalassa, eikä ollut sen juhlallisempi päivä kun Perjantai. Kaulaliinakin oli hänellä, hyvin koreasta nauhasta. Hänen käytöksessään oli jonkinmoista kaupunkilaisuutta, joka kovin harmitti Tom'ia. Kuta kauemmin Tom katseli tätä loistavaa kummitusta, sitä ylenkatseellisemmasti nyrpisti hän nokkaansa koristuksille, ja yhä huonommalta näytti hänestä hänen oma pukunsa. Ei kumpikaan pojista virkkanut sanaakaan. Jos yksi liikahti, niin liikahti toinenkin, vaan ainoasti sivulle ja kierrellen. He katselivat toisiansa kasvoista kasvoihin, silmästä silmään koko ajan.

Vihdoin sanoi Tom:

"Minä annan sinulle selkään!"

"Koeta, jos uskallat!"

"Miks'en uskaltaisi!"

"Etkä uskalla."

"Uskallan kyllä."

"Etpähän uskalla."

"Sepä kumma."

"No et uskalla."

"No uskallan!"

Hirvittävä hiljaisuus. Nyt sanoi Tom:

"Mikä sinun on nimes?"

"Mitä se sinua liikuttaa?"

"Kyllä minä näytän sinulle, että se liikuttaa."

"No, miks'et sinä näytä."

"Sano vielä sanakaan, niin – !"

"Sanon, sanon, sanon! No nyt!"

"Nyt sinä olit viisas olevinasi. Tuommoisen miehen minä nyt pieksän milloin hyvänsä, jos toinen kätenikin olisi taakseni sidottuna, kun vaan haluaisin."

"No miks'et sinä tee sitä. Sinä vaan sanot niin."

"Ärsytähän minua, niin nähdäänpähän."

"Ärsytähän minä; sillä olen nähnyt ennenkin monta yhtä hurskasta samallaisessa katiskassa, kun sinäkin nyt."

"Viisastelia, sinä varmaankin luulet olevasi jotakin. Eikös niin?"

"Ha, ha! minkälainen hattu!"

"Saatathan sen rutistaa, jos et siitä pidä. Koeta saada pois se päästäni; se joka sitä koettaa saa maistaa tuoreita korvapuustia."

"Etköhän valehtele!"

"Silloin valehtelet itsekin."

"Sinä olet suuri valehtelija etkä uskalla tulla esiin."

"Oh, mene tiehesi!"

"Kuules; jos sinä vielä noilla hyväilyl-sanoillasi tulet esiin, niin minä kapsautan kivellä kalloosi."

"Luonnollisesti teet sinä sen."

"Niin teenkin."

"Miks'et sinä tee sitä? Sinä kehut ja kehut tekeväsi, eikä siitä tule mitään. Minkätähden? Juuri sentähden että olet pelkuri."

"Sinuako pelkäisin? Ohoo!"

"Siitäpä se näyttää."

"Mutta minä en ole pelkuri."

"Oletpa kyllä."

Taas pitkällinen äänettömyys, jolla ajalla pojat vielä tuimemmasti tuijottivat toisiinsa ja kierrellen kuin kissat kuumaa kattilaa. Yht'äkkiä seisoivat he olat vastatusten. Tom sanoi:

"Pois tieltä!"

"Mene itse!"

"Ei ole pakko."

"Ei minullakaan."

Näin seisoivat he; kummallakin jalat kulmassa, täten tukevammin seistäksensä ja ponnistivat toinen toistansa, samalla vihaisesti toisiansa katsellen. Vaan ei kumpikaan tullut voitolle. Näin taisteltuansa, kunnes kumpikin oli punainen kuin kukko, päästivät he varovasti toisensa ja Tom sanoi:

"Sinä olet pelkuri ja mammanporsas. Annahan olla, kun minä sanon vanhemmalle veljelleni, niin kyllä hän sinut lämmittää vaikka sakari-sormellansa; ja sen tekeekin hän, kun vaan sanon hänelle."

"Sinun vanhemmasta veljestäsi minä en piittaa mitään, sillä minulla on veli, joka on paljoa suurempi ja vahvempi kuin sinun veljesi, ja joka taitaa heittää milloin hyvänsä veljesi kuin rukkasen tuon lauta-aidan yli." (Nämä veljet olivat kummallakin ainoasti mielikuvituksia).

"Se on valhe."

"Ei se sillä valheeksi jouda jos sinä sen sanot."

Tom piirti suurella varpaallansa viivan hiekkaan ja sanoi:

"Jos tuon yli uskallat astua, niin minä löylytän sinut, niin ett'et pysy seisallasi."

Muukalainen astui heti rajan yli ja sanoi: "Nyt sanoit minut löylyttäväsi; saapa nähdä tuleeko tuosta mitään?"

"Älä tunkeu päälleni. Katso itseäsi!"

"No, löylyttäväsihän sinä sanoit minut, – miks'et tee sitä?"

"Lempo vieköön, kahdesta kymmenestä centistä tekisin sen."

Poika sieppasi kaksi kymmenen centin lanttia taskustansa ja näytteli niitä irvistellen Tom'ille. Tom puukkasi häntä, niin että lantit kilahtivat kadulle.

Samassa silmänräpäyksessä piehtarivat pojat likasella kadulla, kovasti pitäen toisistansa kun kaksi kissaa; ja yhden minuutin kuluessa sekä vetivät että repivät he toisiansa tukasta, korvista, nenästä ja mistä vähänkin kiinni saivat, täten peittäen itsensä sekä tuhalla että kunnialla. Kohta sai tämä sekamelske jonkunlaisen muodon ja tappelu-tuoksun läpi nähtiin Tommi istuvan kahanreisin vihamiehensä päällä, muokaten häntä nyrkillänsä.

"Sano, kun olet saanut tarpeeksi", sanoi hän.

Poika kimpui irti päästäksensä. Hän itki äänessä harmista.

"Sano milloin olet saanut tarpeeksi", sanoi taas Tom'i jatkaen työtänsä.

Vihdoin sai poika äänetyksi vaipuneella äänellä: "jo on tarpeeksi!" Nyt päästi Tom'i hänet ylös ja sanoi:

"Olkoon opiksesi! Ehkä vasta katsot paremmin eteesi kenen kanssa rupeat viisastelemaan."

Poika hyppäsi ylös, puisti tomun vaatteistansa, nyyhkien ja kakistellen katseli vähä väliin ympärillensä ja puistaen päätänsä uhkasi kostaa Tom'ille tämän "vasta kuin hän saapi hänet käsiinsä." Kaikelle tälle nauroi Tomi kohti kurkkuaan ja alkoi pää pystyssä marssia matkoihinsa koko tappelutantereelta. Vaan samassa kun Tom käänti selkensä, sieppasi poika kiven, ja heitti sillä Tom'ia selkään: samassa teki hän kokonaisen käännöksen ja kiiti kun antilopi tiehensä.

Tom ajoi kavaltajaa jälestä aina kotiinsa saakka ja sai näin tietää missä hän asui. Siinä jäi hän portilla vartioimaan ja vaati vihollista tulemaan ulos; vaan vihollinenpa ei tullutkaan: seisoivat vaan ikkunassa ja irvisteli siitä Tom'ille. Vihdoin tuli pojan äiti, nimitti Tom'ia häjyksi ja pahanilkiseksi katupojaksi ja käski hänen laputtaa tiehensä. Nyt läksikin Tom'i pois, vaan uhkasi vielä kerran varrota "ulos tuon pojan tuolta."

Tänä iltana tuli hän jokseenkin myöhään kotia. Kun hän kiipesi ikkunasta sisään havaitsi hän tätinsä väjyksissä vartooavan häntä, ja kun mummo näki missä siivossa hänen vaatteensa olivat, vahvistui hänen päätöksensä timantti kovaksi vaihettaa Tomin lauantai-iltaiset koululuvut vankeudeksi ja pakkotyöksi.

TOINEN LUKU

Nyt oli lauantaiaamu, koko luonto oli kirkas ja puhdas kesäisessä puvussansa ja hehkui eloa ja elämää. Runoutta oli joka sydämessä, ja jos sydän oli puhdas, niin puhkesi tämä runollisuus ääneen. Ilo loisti kaikkein silmistä ja heidän askeleensa olivat keveät ja reippaat. Akaasia-puut olivat täydessä kukkapuvussaan ja täyttivät ilman tuoksullansa.

Vähän matkaa kylästä, kylän yläpuolella, kohosi Cardiff Hill'in ihana ja viheriä kukkula, ja näytti täältä katsellen onnettarien asunnolta, sillä niin uneksivan, rauhallisen ja viehättävän näköinen oli se.

Tom nähtiin katukäytävällä, kantaen toisessa kädessään maalilla täytettyä ämpäriä ja toisessa pitkävirtista maalaripenseliä. Hän heitti silmäyksen lautta-aidalle, kaikki sulo katosi luonnosta ja synkkä-mielisyys täytti hänen sielunsa. Lautaita, yhdeksänkymmentä jalkaa pitkä ja yhdeksän jalkaa korkea! Elämä tuntui hänestä kovin raskaalta ja tyhjältä. Huoaten pisti hän penselinsä maaliämpäriin, ja sivelillä joitakuuta kertoja ylimmäistä lautta, teki vielä kerran samalla lailla, vertaili tätä vähäistä maalattua pilkkua tuohon melkein äärettömään maalaamattomaan alaan, ja istausi kovin alakuloisena eräälle puksipuun kannolle. Jim tuli portista hypellen kuin vuohen poika, kantaen pientä lakki kannua ja laulaen: "tytöt ne Buffalossa ovat kuin auran kukki". Veden haku kauppalan kaivosta oli tähän saakka ollut Tom'ista hyvin halveksittavaa työtä, vaan nyt se ei tuntunut siltä. Hän muisti että kaivolla tapasi kumppania.

Valkoisia ja värjättyjä poikia ja tyttöjä odotti täällä aina siksi kunnes heidän vuoronsa tulisi, tällä ajalla lepäsivät he, pelasivat pois leikkikapineitaan keskuudessaan, riitelivät, pieksivät toisiaan ja heittivät kuperkeikkaa. Hän muisti että vaikka kaivolle ei ollut kuin joitakuuta satoja askelia, Jim ei palannut sieltä milloinkaan ämpärineen ennen tunnin kuluttua ja tämänkin ajan kuluttua vasta silloin kun häntä käytiin hakemassa. Tom sanoi:

"Kuules Jim; minä käyn vedellä, jos maalaat sillä ajalla."

Jim pudisti päätänsä ja sanoi: "Ei käy laatuun, masteri Tom, vanha rouva käski minun vedelle, eikä luvannut minua viivyttelämään eikä osaa ottamaan kumppanieni vehkeisiin. Hän sanoi: kyllä arvaan että, Tom pyytää sinua maalaamaan edestänsä, vaan pidä sinä vaan huoli omista asioistasi, – kyllä minä itse maalauksesta huolen pidän."

"Oh, mitä sinä huolit hänen sanoistansa! Noinhan hän höpisee aina. Anna tänne kannu – minä en viivy minuuttiakaan liiaksi. Hän ei koskaan tule tätä tietämään."

"En minä tohdi, masteri Tom. Vanha rouva iskee minua niskaan ja vääntää minulta niskat nurin. Niin hän tekee!"

"Hän! Eihän hän lyö ketään – korkeintaan antaa hän sormistimallaan paukun päähän ja kuka tuota pelkäisi. Kielellään hän kantaa kyllä suuria sanoja, vaan mitä niistä sanoista – kunhan hän ei itke. Kuules Jim, minä annan sinulle yhden marmoripallon. Sinä saat valkoisen pallon."

Jim kävi jo epävakaiseksi.

"Ajattelepa Jim, valkoinen marmoripallo, ja vieläpä kaikkein siroin."

"Kas lempo, onpa todellakin pulska pallo, se täytyy tunnustakseni."

Vaan masteri Tom, minua peloittaa niin peevelisti tuo vanha rouva."

Ihminen Jim'ikin oli – kiusaus oli kovin suuri. Hän laski kannun kädestänsä ja otti tuon valkoisen marmoripallon; vaan samalla alkoi hän kiittää pitkin katua kannu kädessä, seurattuna joltakin kolisevalta esineeltä. Tom maalasi lautta-aitaansa suurimmalla ahkeruudella, tohveli kädessä ja voiton tunne loistaen silmistä vetäysi tati Polly pois näyttämöltä.

Vaan Tom'in into ei kestänyt kauan. Hänelle juohtui ne huvitukset mieleen, joilla hän oli aikonut itseänsä tänään huvitella, ja hänen huolensa kasvoivat yhä suuremmiksi. Kohta, ajatteli hän, tulevat ne pojat, joilla on vapaus, ja alkavat kaikin tavoin ilveillä siitä kun minun pitää olla työssä – ainoasti tämä ajatus poltteli jo häntä kun tuli. Hän otti esiin maalliset omaisuuksensa ja tarkasteli

niitä – pienoisia leluja, marmori-palloja ja kaikenlaista muuta pientä rihkamaa, ehkä niin paljon, että hän näillä saisi palkatuksi työmiehiä, vaan ei kumminkaan niin paljoa, että hän niillä olisi voinut ostaa edes puolen tunnin täysinäisen vapauden. Hän pisti vähäiset tavaransa takaisin taskuunsa, ja hylkäsi kokonaan sen ajatuksen että näillä koettaa lahjoa kumppaninsa.

Tässä kamalassa ja epäilyksen alaisessa tilassa juolahti hänen mieleensä onnellinen aate. Todellakin onnellinen. Hän otti pensselinsä ja jatkoi erinomaisen tyynellä mielellä työtänsä. Kohta tämän jälkeen ilmestyi Ben Roger näyttämölle, juuri se, jonka ivaa Tom ensin pelkäsi. Ben tuli hyppien ja tanssien – täysi todistus siitä, että hän oli hyvällä tuulella ja että hänen toiveensa olivat suuret ja iloista laatua. Hän söi omenaa ja päästi vähä väliin pitkävetaisen ja soinukkaan huudon, "hihoo", jota seurasi syvempi "plingplingplong, plingeliplong": siten matki hän höyrylaivaa. Kun hän tuli lähemmäksi hiljenti hän vauhtiansa, asettui keskelle tietä, kallistui oikealle puolelle ja höyrysi, tehden suuren mutkan, maata kohden, vaarin ottaen sekä arvonsa että kaikki temput, sillä hän oli olevinansa tuo yhdeksän jalan syvässä kulkeva "Suuri Missouri." Hän oli samalla laivana, katteina ja signaalikellona, sentähden täytyi hänen otaksua olevansa omalla täkillänsä, jolla itse käski ja toimitti käskynsä.

"Seisottakaa laiva, te siellä! Klingelikling." Laiva seisottui melkein kokonansa ja ajoi katukäytävää kohden.

"Takaperin, puoli masiinaa! Klingelikling!"

Hän levitti sylensä ja laski ne sitte sivullensa.

"Kääntäkää oikealle! Klingelikling. Puh, puh, puh" samalla kierteli hän kaikenlaisia mutkia ilmassa oikealla kädellensä, sillä tämä kuvasi suurta ratasta, joka oli neljäkymmentä jalkaa ympäriinsä. "Kääntäkää vasemmalle! Klingelikling! puh, puh, puh."

Nyt alkoi vasen käsi samalla tavalla tehdä kiehkuroita ilmassa. "Pitäkää oikealle! Klingelikling! Vasemmalle! Eteenpäin oikealle! Seiso! Kääntäkää varovasti laiva! Klingelikling. Puh, puh, puh. Liinat esiin! Joutukaat. Heittäkää ulos liina laiturille! – Mitä te teette siellä alhaalla? Pankaa liinat tuohon kanton kiinni. Vetäkää nyt laiva laiturii! Seisottakaa masiina, te siellä! Klingelikling."

"Shy-shy-shy!" (Hän laskee ulos höyryä venttiilien kautta).

Tom jatkoi maalaamistaan, eikä ollut näkevinänsä koko höyrylaivan vehkeitä. Ben katseli vähän aikaa häntä ja sanoi sitte:

"Ha, ha, ha! Sinä olet luultavasti tuohon naulattu, eikös niin?" Ei vastausta. Tom tarkasteli työtään taiteilijan silmäyksillä, vetäsi vielä kerran pensselillään, ja tarkasteli taas sitä samalla tavalla. Ben tuli hänen vierellensä. Tomin suuhun tuli vesi kun näki omenan Ben'illa, vaan hän pysyi työssänsä. Ben sanoi:

"Hei, poikaseni, sinun pitää olla työssä tänään, eikö niin?"

"Kah hiisi! Ben! Enpä huomannutkaan sinua."

"Kuules, minä olen aikonut mennä uimaan. Haluttaakos tullaksesi mukaani? Vaan luultavasti sinä työskentelet mieluukkaammin, eikös niin? Luonnollisesti?"

Tom katseli hetkisen tuota toista poikaa, sitte sanoi hän:

"Mitä kutsut sinä työksi?"

"Vai niin, eiköhän tuo ole työtä?"

Tom teki työtänsä ja vastasi mistään huolimatta: "ehkä lienee työtä, ehkä ei. Sen vaan tiedän, että tämä huvittaa Tom Sawyer'ia."

"No älähän mitään – ethän vaan tahtone sanoa, että tuota työtä teet mielelläsi?"

Penseli jatkoi matkaansa.

"Tee tätä mielelläni? Niin, minä en ymmärrä, miks'ei tämä hauskuuttaisi minua. Sinä luultavasti luulet että tämmöistä työtä on minulle jokapäivä tarjona?"

Tämä antoi asialle kokonaan uuden muodon. Ben herkesi pureskelemasta omenaansa. Tom sivelyi penselillään erinomaisella taitavuudella ja somuudella – vetäysi vähän takaperin katsoaksensa

vaikutusta, korjaili sieltä ja täältä – arvosteli uudestaan korjauksien vaikutusta. Kun Ben katseli kaikkia näitä Tom'in liikunnoita mieltäytyi hän yhä enemmän tähän työhön ja jopa sanoi viimen:

"Kuules Tom! annapa minunkin maalata vähäisen."

Tom aprikoi, oli vähällä myöntyä, vaan muutti päätöksensä. "Ei, ei," vastasi hän, "ei se käy laatuun, Ben. Näet sä, tati Polly on varsin tarkka tästä aidasta – syystä että tämä on katua vasten, ymmärräthän – vaan jos tämä olisi pihan puolella, niin en minä siitä juuri piittäisi, eikä hankään. Hän on niin erinomaisen tarkka tästä, senpätähden on tämä tehtävä hyvin tarkasti ja tyystisti. Luullakseni ei tuhannessa ja tuskinpa kahdessa tuhannessa pojassa, löytyy yhden yhtä, joka olisi mies tekemään tätä niinkuin se on tehtävä."

"Oh todellako – onko se niin? Älä nyt ole turhamainen – anna minun nyt koettaa yksi ainoa kerta, hyvin vähäisen vaan. Minä antaisin sinun, jos olisin sijassasi."

"Ben, hyvin mielelläni antaisin, minä vakuutan sen; vaan tati Polly – niin, Jimikin tahtoi tehdä tätä, vaan hän ei päästänyt häntä tähän. Sid tahtoi myös, vaan ei hankän päässyt. No, käsitätöks nyt, missä pulassa minä olen? Jos sinä maalaisit aidan ja jotai tapahtuisi sille – "

"Ole jaarittelematta! Minä teen sen aivan yhtä hyvin kuin sinäkin. Anna minun vaan koettaa. Kuules – saat siemen-kotin omenastani."

"No tuossa on. En kumminkaan, Ben, minua peloittaa – ."

"Saat kokonaan."

Tom jätti epäilevän näköisenä, vaan ilosta tykkivällä sydämmellä pensselin Ben'ille. Sillä ajalla kuin entinen höyry "Suuri Missouri" teki työtä ja hikoili auringon paisteessa, istui mestari, joka oli vetänyt pois työstä, vierellä eräällä tynnyrillä siimeksessä, järsien omenaansa ja miettien kuinka hän useampia syyttömiä niellä voisi. Esineitä ei puuttunut häneltä; joka silmänräpäys tuli uusia poikia; he tulivat juoksennellaksensa ja leikkiäksensä, vaan seisattuivat maalaamaan. Kun Ben oli kyllästynyt; möi Tom lähimmäisen oikeuden työhön Billy Pisher'ille hyvästä paperi-leijasta, ja kun tämä ei enää jaksanut, maksoi Johnny Miller oikeuksistansa kuolleen rotan ja kappaleen nuuraa, jolla rotta pantiin liikkeelle, j.n.e. tunti tunnin perästä. Ja kun puolen-päivän aika tuli, oli Tom, joka aamulla oli ollut köyhyyden rasittama poika parka, sanalla sanoen ympäröity rikkauksella. Hänellä oli, paitsi jo lueteltuja kapineita, kaksitoista marmoripalloa, kappale sinistä putelilasia; puukanuuna, avain, joka ei avannut minkäänlaista lukkoa, kappale liitua, lasinen karahviinin korkki, tinainen sotamies, pari meri-tähteä, kuusi sähköistä, silmäpuoli kissa, messinkinen oven salpa, koirattoman koiran kaulapanta, puukon pää, neljä appelsiinin kuoren kappaletta ja kappale ruostunutta läkkiä. Hänellä ei ollut koko ajalla mitään tehtävää ja kyllin kyllä seuraa, – ja lauta-aita oli kumminkin kolmeen kertaan maalattu. Jos ei maali olisi loppunut, olisi kaikki kauppalan pojat joutuneet häviöön.

Tom tuumaili itsekseen ett'ei maailma kumminkaan ollut niin nurja. Tietämättänsä oli hän keksinyt suuren lain ihmiskunnan toiminnoissa, nimittäin, ett'ei tarvinnut muuta kiihottaaksensa, joko pojan tai aikuisenkin miehen halua saadaaksensa jotakuta esinettä, kun tehdä sen saaminen vaikeaksi. Jos hän olisi ollut suuri ja viisas filosofi (tieto-viisas), niinkuin tämän kirjan tekiä, niin olisi hän nyt käsittänyt, että työtä on kaikki se, jota ihminen on pakoitettu tekemään, vaan leikkiä se, johon hän ei ole pakoitettu. Tästä olis hän ymmärtänyt senkin, miksi konstikukkasten valmistaminen tai polku-myllyn polkeminen ovat työtä, kun keilin heitto ja Mont-Blanc'ille kiipeäminen ovat ainoasti huvitusta. Englandissa löytyy rikkaita herroja, jotka kesällä joka päivä ajaavat neljän hevosen vetämiä vaunuja kahdenkymmenen ja kolmenkymmenen peninkulman matkan, syystä, että tämä oikeus maksaa heille suuria rahasummia; vaan jos heille tarjottaisiin palkka työstänsä, niin muuttaisi tämä asian työksi, ja he herkeäisivät siitä paikalla.

KOLMAS LUKU

Tom näyttäisi nyt täti Pollylle, joka istui ikkunassa eräässä iloisessa kartanon puolella olevassa huoneessa, joka oli samalla sänkykammari, kirjasto, ruokahuone ja sali. Kesäinen ilma, rauhallinen hiljaisuus, kukkien tuoksu ja mehiläisten nukuttava surina olivat tehneet vaikutuksensa, hän oli nyökähtänyt uneen neuloessansa – sillä hänellä ei ollut muuta seuraa kuin kissa – kissa oli nukkunut hänen polvillensa. Lasi-silmänsä oli hän varmuuden vuoksi nostanut harmaalle päällelensä. Hän arveli Tom'in luonnollisesti jo ammon sitte menneen tiehensä, ja nyt ihmetytti häntä se, että hän näin pelkäämättä antausi hänen käsiinsä. Tom sanoi:

"Täti pääsenkö minä jo leikittelemään?"

"Mitä, nyt jo? Kuinka paljon sinä olet maalannut?"

"Koko lauta-aidan."

"Tom, älä nyt valehtele. Minä en kärsi sitä."

"Enhän minä valehtele, täti; koko lauta-aita on todellakin maalattu."

Täti Polly ei uskonut vähän vähääkään hänen vakuutuksiansa. Hän meni itse katsomaan, ja olisi ollut hyvin tyytyväinen, jos olisi löytänyt kaksikymmentä prosenttia Tomin ilmoituksesta todeksi. Nyt kun hän näki että koko lauta-aita oli maalattu, ei ainoastaan maalattu, vaan vieläpä toisen ja kolmannenkin kerran tarkkuudella maalattu, ja että sitä paitsi oli alareunaan vedetty musta rantu, niin hänen hämmästyksensä oli sanomattoman suuri. Hän sanoi:

"No, en kuuna kullan valkeana olisi uskonut tuota! Se nyt on aivan kieltämätön asia, että sinä saatat tehdä työtä, jos vaan tahdot, Tom."

Vaan nyt laimentu hän kiitoksensa, jatkaen:

"Kumminkin täytyy minun sanoa, että sinä hyvin harvoin tahdot. No menehän nyt leikittelemään, vaan laittaukin koreasti viikon kuluessa kotiin, ymmärrätkös, muutoin juovitan selkänahkasi, muista se."

Hän oli niin valloitetu hänen loistavasta työstään, että hän otti hänet mukaansa pieneen ruoka-komeroon, valitsi erinomaisen pulskan omenan ja antoi sen hänelle, pitäen samassa pienen puheen siitä, kuinka paljon arvokkaampi ja maukkaampi makeislahja on, kun se on saatu synnittä ja hyvillä kilvoituksilla. Hänen lopettaissansa tätä hyvin valitulla raamatunlauseella, "kaappasi" Tom piparikakun.

Nyt juoksi hän ulos ja näki Sidin nousevan rappusia, jotka portilta veivät sisähuoneisiin toisessa kerrassa. Savipallia oli saapuvilla ja silmänräpäyksessä oli ilma täytetty niillä. Ne suhisivat Sidin ympärillä kuin rakeet, ja ennenkuin täti Polly oli ennättänyt kerätä hämmästyneet sielunsa voimat ja joutunut avuksi, oli kuusi eli seitsemän savipalloa sattunut Sidin selkään, Tom pelastaunut yli lauta-aidan ja hävinnyt. Talossa oli portti, vaan tämä oli tavallisesti kovin ahdas hänen käytettäväksensä. Nyt, kun hän oli tehnyt rätingin Sidin kanssa, tuosta sanasta, joka oli vetänyt huomion tuohon mustaan rihmaan ja saattanut hänet ahdinkoon, oli hänen sielunsa-rauha taas tasapainossa.

Tom juoksi pitkin katuja, pysytellen seinävierillä, ja katoisi viimein likaselle solalle, joka oli tätinsä navetan takana. Kun hän varmuudella oli jättänyt ne paikat, joilla hänet olisi voitu kiinniottaa ja rangaista, niin asetti hän askeleensa suurelle torille, jolla kaksi sotaista kompaniaa poikia, ennen tehdyn päätöksen mukaan, seisovat asetettuna vastakkain, toistensa päälle hyökätäkseen. Tom oli yhden näiden armeiain kenrali, Joe Harper hänen paras ystävänsä, toisen. Nämä suuret päälliköt eivät alentaneet itseänsä niin paljon, että olisivat ottaneet osaa tappeluun – se soveltui paremmin noille alhaisille – vaan istuivat yhdessä korkeammalla paikalla, sieltä ajutantein avulla johdattaen tappelua. Pitkällisen ja kovan tappelun perästä sai Tomin joukko suuren voiton. Sitten luettiin kuolleet, vangit vaihettiin, tulevan sodan ehdoista suostuttiin ja välttämättömästi tapahtuva tappelu päivä määrättiin, jonka jälkeen sotajoukot asetettiin joukkoihin ja riviin ja marssivat tiehensä. Tomkin valmistausi lähtemään yksinään kotiinsa.

Kun hän oli tullut Jeff Thatcherin kartanon edustalle, näki hän puutarhassa uuden tytön – viehättävän pienen sinisilmäisen olennon, jonka pitkä ja paksu valkoinen tukka oli letitetty kahdelle letille, hänellä oli valkoinen suvihame päällensä ja pienet viirustellut housut jalassansa. Uros, joka juuri oli ruunattu kunnialla, antautui nyt laukauksen laukaisematta. Eräs Amy Lawrence katosi hänen sydäimestänsä, eikä jättänyt edes muiston tunnetta jälestänsä. Hän oli luullut rakastavansa häntä ylitse kaikkea, hän oli pitänyt kiihkoansa rakkautena, ja katso, tämä oli ollut ainoastaan pieni, löyhä, pian katoava taipumus. Kuukausia oli kulunut ennenkuin hän oli voittanut hänet, ainoastaan viikon päivät oli kulunut siitä kun Amy oli tunnustanut rakkauttansa hänelle, ainoastaan seitsemän lyhyttä päivää siitä, kun hän oli tullut maailman onnellisimmaksi pojaksi, ja nyt oli hän silmänräpäyksessä kadonnut hänen sydämmestänsä, ikäänkuin sattumalta tullut vieras, joka tulee ja lähtee.

Hän katseli salaisesti tätä uutta enkeliä, kunnes hän näki itsensä huomatuksi. Sitten alkoi hän, ikäänkuin olisi ollut tietämätöin hänen läsnäolostansa, tehdä kaikenlaisia poikamaisia temppuja, tällä tavoin vetääksensä huomiota puoleensa. Juuri kuin hän oli päässyt vauhtiinsa ja teki kaikenlaisia hirvittäviä voimistelu liikkeitä, heitti hän silmäyksen sivulle ja näki tytön likenevän pytinkiä. Tom meni aidan luo, nojautui sitä vasten toivoen hänen vielä vähäisen viipyvän. Hän viivähtikin hetkisen rappusilla ja alkoi sitten lähestyä ovea. Tom huokasi syvältä kun tyttö pani jalkansa kynnykselle, vaan samalla kirkastui hänen muotonsa; sillä juuri ennenkuin tyttö meni ovesta sisään heitti hän yli lauta-aidan keto-orvokin kukan. Poika juoksenteli ympäriinsä, seisottui pari jalkaa kukasta, varjotti sitten silmänsä kädellään ja alkoi katsella pitkin katua, ikäänkuin hän siellä olisi nähnyt jotakin eriskummallista. Nyt otti hän kadulta erään oljen korren ja koetti sitä, pää keikallaan, saada seisomaan nenällään, ja kun hän tätä tehdessään hoippui puolelta toiselle, tuli hän aina lähemmäksi keto-orvokki-kukkaista; viimein lepäsi hänen paljas jalkansa sen päällä, hänen notkeat varpaansa kietoutuivat sen ympäri, hän hyppeli yhdellä jalalla pois aarteinensa ja katosi nurkan taakse. Vaan ainoastaan minuutiksi – siksi, kunnes hän oli asettanut kukkasen sydämmensä eli ehkäpä mahansa lähisyyteen; sillä hän ei ollut juuri taitava anatomiassa, eikä muutoinkaan kovin kriittinen.

Nyt palasi hän takasin ja ajeli yöhön saakka kartanon ympäristöllä, näyttäin niinkuin ennenkin "mitä hän taisi". Vaan tyttöä ei enää näkynyt; kumminkin lohdutteli Tom itseänsä sillä toivolla, että tyttö oli ollut jonkin ikkunan lähisyydessä ja siitä nähnyt hänen vehkeensä.

Illallista syödessään oli Tom koko ajan niin hyvällä tuulella, että täti kummastellen mumisi itsekseen "mitähän herran nimessä lapselle on tapahtunut." Hän sai koko joukon nuhteita, siitä että hän oli heittänyt Sidiä savipalleilla, vaan nämä ei näyttäneet liikuttavan häntä ollenkaan. Hän koetteli varastaa sokeria aivan tätinsä nokan alta, vaan sai siitä napauksen sormillensa. Hän sanoi:

"Mutta täti, sinä et lyö milloinkaan Sidiä kun hän ottaa."

"Niin, Sid ei kiusaakaan minua niin kuin sinä. Jos en minä sinua varosi alinomaa, niin sinulla olisi aina sormesi sokerissa."

Tämän sanottua meni hän keittiöön, ja Sid, onnellinen rangaistuksettomuudestaan, ojensi kätensä sokeri astiaan, näin harmittaaksensa Tom'ia, joka olikin miltei kärsimätöntä. Vaan mitenhän Sid köpelöikiin sokeri astian kanssa, pudotti hän sen lattiaan ja se meni murskaksi. Tom tuli aivan iloiseksi – niin iloiseksi, että hän hillitsi kielensä ja oli ääneti. Hän päätti olla ihan ääneti, sanaakaan sanomatta, jos tätikin tulisi sisälle, siksi kuin hän kysyisi, kuka tuhon oli tehnyt. Sitte vasta aikoi hän kertoa koko asian, eikä koko maailmassa olisi mitään niin hauskaa kuin se, että tuo lemmikki ja kaikkein poikain esikuva saisi "selkänsä pehmitetyksi." Hänen sydämensä tykki niin ilosta, ett'ei hän tahtonut saattaa pidättäytyä, kun vanha rouva tuli sisälle ja seisattui kappaleita katselemaan, heittäen vihasta sähkökyviä silmäyksiä lasisilmiensä yli. Tom jupisi itsekseen: "nyt se paukahtaa." Ja samassa kimpuihän lattialla. Tuo mahtava kämmen kohosi vielä kerran lävättääkseen häntä, vaan nyt huusi Tom:

"Kylliksi nyt. Miksis lyöt minua? Sid sen särki."

Täti Polly taukosi ällistyen, ja Tom odotti häneltä jonkinlaista sääliväisyyden katsausta; vaan kun hän oli saanut sanan suuhunsa, ei hän sanonut muuta kuin:

"Hm – jos oikein ajattelen niin selkäsauna ei ole milloinkaan liikaa sinulle. Varmaan olisi sinulla muita konnan koukkuja tehtävänä, jos en minä olisi läsnä."

Vaan sitten tunsu hän omantunnon vaivoja, ja hän halasi sanoa hänelle jonkin lempeän ja suosiollisen sanan. Kumminkin pelkäsi hän, että tämä selitettäisiin niinkuin hänellä olisi ollut väärin, ja tätä ei sallinut järjestys. Niin oli hän ääneti ja meni askareillensa surullisella sydämmellä. Tom nureksi eräässä nurkassa ja lieviteli suruansa. Hän tiesi, että hänen tätinsä sydämmessään oli polvillansa hänen edessään, ja tästä tiedosta oli hän täynnä juroa tyytyväisyyttä. Hän ei tahtonut ripustaa ulos minkäänlaista kylttiä ja tätinsä kylttäämistä hän ei tahtonut nähdä. Hän tiesi, että häntä vähä väliin katseli vesikiehteiset suosiolliset silmäykset, vaan hän ei tahtonut näitä tunnustaa. Hän näki hengessä itsensä olevan kuolinvuoteella, ja tätinsä vuoteensa vieressä ryhöttäen polvillansa anoen häneltä anteeksi entisestä ankaruudestaan, vaan hän kääntyi seinään päin ja kuoli, sanaakan sanomatta. Oh, mikä hätä tätillä silloin olisi! Ja hän näki itseänsä kannettavan joelta kotia, kuolleen, tukka läpimärkinä, kädet ijankaikkisesti jäykkinä ja liikkumattomina, ja tuo runneltu sydänparka rauhassa. Kuinka täti silloin heittäytyisi hänen päällensä, kuinka hänen kyyneleensä juoksisivat virtana ja kuinka hän rukoileisi Jumalaa saadaksensa takaisin rakastetun poikansa, jota hän ei enää kuuna kullaa valkeana kohteileisi kovuudella! Vaan hän makaisi tuossa kylmänä ja vaaleana – pieni marttyyri parka, jonka kärsimykset olivat nyt päättäneet. Näin uneksiessaan tuli hän semmoiselle mielenalalle, että hänen piti yhä nieleksiä, sillä hän oli aivan pakahtumaisillaan, ja hänen silmänsä olivat täytetyt kyyneleillä, jotka valuivat pitkin nenävartta, kun vaan räpäytti silmiänsä ja tippuivat nenänpäästä alas.

Tämän surun viljeleminen oli hänelle niin suuri nautinto, ett'ei hän voinut kärsiä sitä, että joku maallinen tai muu häiritsevä ilo keskeytti sen. Hänen surunsa oli kovin pyhä tullaksensa tämmöisen lähisyyteen, senpätähden, kun hänen serkkunsa Mary, iloisna siitä että oli taas päässyt kotiansa pitkän viikon maalla oltuansa, tuli tanssien huoneeseen, nousi hän ylös ja meni pilvisenä ja sumuisena toisesta ovesta, kun serkkunsa toi toisesta iloa ja päiväpaistetta.

Hän vaelti pois noilta tunnetuilta paikoilta, joille nuorukaiset tavallisesti kokoontuivat, ja etsei yksinäisiä paikkoja, jotka olivat yhteydessä mielensä kanssa. Virta oli ajanut yhteen joukon puita, jotka muodostivat ikään kuin lautan; hän istuisi sen reunalle katselemaan tuota synkkää syvyyttä, toivoen tuohon heti hukkuvansa, tuntematta kumminkin noita vanhanaikuisia, vastenmielisiä tunteita, jotka luonto oli laatinut. Nyt muisti hän keto-orvokki kukkaisensa.

Hän kaivoi sen käsiinsä, mustuneena ja muuttuneena, ja tämä kiihoitti merkittävästi hänen surullista onneansa. Hän arveli itsekseen, tokkohan tuo tyttö, jos tietäisi suruni, surkuttelisi minua. Itkisikö hän ja toivoisiko hän saavansa laskea kätensä kaulalleni lohduttaaksensa minua. Vai kääntyisikö hän kylmäkiskoisesti pois puolestani, niinkuin koko tuo turmeltu maailma? Tämä kuva synnytti semmoisen pyörteen suloista kärsimistä hänessä, että hän vähän väliin uudisti sitä mielessään, ja vaali sitä aina uutena ja erimuotoisena, kunnes sai sen viimein nukkavieruksi.

Viimein nousi hän huoaten ylös ja katosi pimeyteen. Noin puoli kymmenen eli kymmenen aikoina tuli hän sille ihmistyhjälle kadulle, jossa hänen tuntematon ihailtavansa asui. Hän seisattui hetkeksi kuuntelemaan, vaan ei kuulunut niin risaustakaan koko kylästä, yhdestä ainoasta ikkunasta toisessa kerroksessa paistoi synkkä, punainen valo. Olikohan hänen jumaloitunsa tuolla? Hän kiipesi lankku-aidan yli ja tuli viimein kopeloiden ryytimaan läpi ikkunan alle; tässä katseli hän kauan syvällä liikutuksella ylöspäin, heittäysi sitten maahan seljallensa, pannen kätensä rintansa yli ristiin, pitäen näin lakastunutta kukkaansa. Ja niin tahtoi hän kuolla – ulkona tuolla kolkossa maailmassa, jossa ei ollut kattoa hänen päänsä päälle, ei ystävällistä kättä sivullansa, joka olisi pyhkinyt kuollon hien hänen otsaltansa, ei ystävällistä muotoa, joka surkutellen olisi kumartunut hänen ylitsensä, koska viimeinen kova kamppaus tuli. Ja sitten näkisi tyttö hänet, kun hän katseli ulos ikkunasta ihanaa aamua – ja voi! Mahtaisiko hän pudottaa kyyneleitä nähdessänsä hänen hengettömän ruumiinsa, huokailisiko hän vähänkään, kun hän näki voimakkaan ja nuoren elon noin kauheasti hävinneen, noin aikaiseen niitettynä kuollon viikatteella?

Ikkuna aukesi, erään piian kimakka ääni häiritsi tuon pyhän hiljaisuuden, ja ikäänkuin taivaan portit olisivat auenneet, alkoi vesi huuhtoa tämän maalla makaavan martyrin kuolevaisia jäännöksiä.

Tuo kuoleman kielissä oleva uros hyppäsi ylös sydäntä keventävällä nuhkauksella, erään viskatun kappaleen suhina kuului ilmassa, ja jyrinä johon oli sekoitettu mutiseva kirous; samalla kuului niinkuin säretyn ikkunan ruudun helinä, ja eräs pieni, aaveen kaltainen haamu kiipesi lauta-aidan yli ja kiiti pimeässä tiehensä.

Vähän sen jälkeen, kun Tom, joka oli riisuutunut mennäksensä levolle, talikynttilän valossa tarkasteli märkiä vaatteitansa, havahti Sid, vaan jos hänellä ylipäänsä lieenee ollut mielessä pistellä, niin maltti hän nyt mielensä ja pysyttäytyi tyynenä – sillä vaara loisti Tom'in silmistä. Tom marri pesäänsä itseänsä rukouksilla vaivaamatta. Sid tarkkasi kyllä tämän laiminlyönti synnin.

NELJÄS LUKU

Aurinko nousi valaisemaan hiljaista maailmaa ja paistoi tuon rauhallisen kauppalan ylikäänkuin olisi tahtonut heittää sille siunauksen säteitä. Aamuisen syötyä piti tati Polly perhejumalanpalveluksen. Hän alkoi rukouksella joka perustautui paraastaan raamatun lauseisiin, jotka olivat yhteen muuratut hänen omilla ajatuksillaan, ja tästä korkeudesta luki hän lavean luvun Mooseksen laista, juuri kuin se olisi ollut luettu Siinain vuorelta. Nyt vyötti Tom kupeensa, niin sanoaksemme, ja alkoi "lukea lauseitansa." Sid oli jo oppinut läksynsä useampia päiviä takaperin. Tom pani kaikki voimansa liikkeelle oppiakseen viisi värsyä ulkoa; ja hän valitsi osan Vuori-saarnasta kun ei voinut löytää lyhempiä värssyjä. Puolen tunnin kuluttua oli hänellä epätietoinen yleinen käsitys läksystänsä, vaan ei muuta, sillä hänen sielunsa vaelsi kaikilla inhimillisen aatoksen aloilla; ja hänen sormiansa vaivasi erinomainen nypelöimisen halu. Mary otti hänen kirjansa, kuulustaaksensa häntä ja hän koetteli löytää tiensä sumussa.

"Autuat ovat – hm, hm."

"Hengellisesti."

"Niin – hengellisesti autuat – hengellisesti – hm – hm."

"Vaivaiset – "

"Vaivaiset; autuat ovat hengellisesti vaivaiset, sillä heidän – heidän – "

"Heidän – "

"Sillä heidän. Autuat ovat hengellisesti vaivaiset sillä heidän – on taivaan valtakunta. Autuaat ovat murheelliset, sillä he – he – ."

"Saa – "

"Sillä he – hm"

"S-a-a"

"Sillä he saa – . No, en minä tiedä mitä se on."

"Saavat!"

"Vai saavat! Sillä he saavat – sillä he saavat – hm – hm – saavat murheen – hm – hm – siunatut ovat – ovat – hm – murheelliset sillä he saavat – saavat mitä? Miks'et sinä sano, Mary? Mikä pakko sinun on olla noin pilkallinen?"

"Ooh Tom, sinä tomppeli parka, se ei ole pilkatakseni sinua. Tuo nyt ei koskaan juontuisi mieleenikään. Sinun täytyy lukea paremmin. Älä nyt tule alakuloiseksi, Tom, sinä jaksat kyllä lukea tuon – ja jos sen teet, niin lahjoitan minä sinulle jotakin aivan kaunista! Kas niin, nyt sinä olet sievä poika."

"Hyvä! Mitä se on, Mary? Sanoppas minulle, mitä se on."

"Ole nyt huoleta siitä, Tom. Tiedäthän, kun minä kerran sanon että se on kaunista, niin se on kaunista."

"Niin, se on todellakin tosi, Mary. Hyvä on, minä 'jykerrän' vielä kerran läpi tämän."

Ja hän alkoi "jykertää" sitä; ja uteliaisuuden ja voitonhimon voima olikin niin suuri, että hän teki tätä semmoisella ahkeruudella jotta sai juhlallisen voiton.

Mary antoi nyt hänelle ihan uuden "Barlow-veitsen", joka maksoi kaksitoista centiä; ja se ihastuksen kuume, joka valloitti hänen ruumiinsa, liikutti kovin hänen sydäntänsä. Tosi on, veitsi ei kelvannut vuoluveitsekseksi, vaan se oli "milt'ei oikea Barlow", ja se oli juuri jotakin käsittämättömän suurta, vaikka se on – ja ehkä aina tulee olemaan – suuri salaisuus, mistä Lännen pojat ovat saaneet sen käsityksen, että tällainen ase saattaisi mahdollisesti olla väärennetty. Tom koetteli tätä ruokakaappiin ja valmistautui koettelemaan sitä vaatekaappiinkin juurikuin hänet kutsuttiin ulos, pukeutumaan pyhäkouluun.

Mary antoi hänelle pesuvadin ja kappaleen saipuata, ja hän meni ulos portista ja asetti pesuastian pienelle penkille portin ulkopuolelle; sitten liotti hän saipuan vedessä ja pani sen pois,

kääri hihansa, kaatoi hiljaa veden maahan, jonka tehtyä hän meni keittiöön ja alkoi hieroa käsiliinalla uutterasti kasvojansa oven takana. Vaan Mary sieppasi käsiliinan hänen silmiltänsä ja sanoi:

"Hyi etkös häpeä Tom? Sinun ei pitäisi olla noin kelvotoin. Vesi ei suinkaan vahingoita sinua."

Tom tuli vähän hämillensä. Pesuastia täytettiin uudestaan ja nyt seiso i hän hyvän aikaa kumartuneena sen yli, kiihottain uskallustansa; viimein veti hän syvän huokauksen ja alkoi. Kun hän nyt tuli keittiöön, silmät kiinni, ja käsillään haparoiden käsiliinaa, valui kumoomaton todistus saipuanvaahtoa ja vettä hänen naamastansa. Vaan kun hän oli pyhkinyt itsensä, ei hän vielä ollut tyydyttävä, sillä tuo puhdas piiri loppui hänen leukaansa ja poskille ikäänkuin naamari; tämän alla ja sen kummallakin puolen, oli musta pinta kastelematonta maata, joka ulottui etupuolelta alaspäin ja ympäri niskaa takapuolelta. Mary otti nyt hänet käsillensä, ja kun oli saanut hänet pestyksi, oli hän mies ja kanssakristitty ilman väri vaihteluitta, ja hänen läpimärkä tukkansa oli hyvin harjattu ja nuo lyhyet kiehkurat niin järjestetyt että ne antoivat pulskan ja suhteellisen yleisen vaikutuksen. Salaisuudessa koetti hän venyttää kiehkuroitaan suoraksi; sillä hän piti niitä naismaisena, ja ne täytti hänen elämänsä katkeruudella. Sitten toi Mary esiin eräät hänelle kuuluvat vaatteet, joita hän oli käyttänyt jo kaksi vuotta pyhinä – näitä kutsuttiin lyhyesti hänen "toisiksi vaatteiksensa" – ja näin tunnumme nyt hänen vaatevarastonsa. Tyttö "siisti hänet" kun ensiksi oli itse pukeunut; hän pani hänen puseronsa napit kiinni aina ylimmäiseen saakka, käänti tuon leveän paidan kauluksen kauniisti olkapäille, harjasi hänen vaatteensa ja asetti hänen päähänsä kirjavan olkihatun. Hän näytti nyt pulskemmalta vaan aivan vähän kotiutuneelta noissa ehjissä ja puhtaissa vaatteissa, jotka harmittivat häntä kovin. Hän toivoi että Mary unhottaisi hänen kenkensä, vaan toivo petti; Mary voiteli perinpohjin ne talilla, niinkuin tapa oli ja asetti ne hänen eteensä. Hän kadotti kärsivällisyytensä ja valitti että häntä aina pakoitettiin tekemään sitä, jota hän ei tahtonut tehdä. Vaan Mary sanoi houkutellen:

"Ole nyt siivo, Tom – onkos tuo nyt siivo poika?"

Nyt veti hän jupisten kengät jalkaansa, Mary oli kohta valmis ja kaikki kolme lasta läksivät Pyhäkouluun, paikka, jota Tom vihasi kaikesta sielustaan, vaan johon sekä Sid että Mary olivat kovin ihastuneet.

Pyhäkoulua kesti kello yhdeksästä puoleen yhteentoista: sen jälkeen alkoi jumalan palvelus kirkossa. Kaksi lapsista jäivät aina paikallensa vapaasta tahdostaan saarna-ajaksi, ja kolmas jäi myöskin aina – tehokkaimmista syistä. Kirkon penkit, jotka olivat toppaamattomat ja korkeilla selkälaudoilla, voivat sisältää noin kolmesataa henkeä; rakennus oli pieni ja vaatimaton, varustettuna pienellä tornilla, joka oli ikäänkuin lankuista laadittu laatikko katolla. Ovella kääntyi Tom takaisin ja sanoi eräälle pyhävaatteisin puetulle koulu-kumppanillensa:

"Kuules Bill, onko sinulla keltaista lippua?"

"On."

"Paljonko sinä siitä tahdot?"

"Mitäs sinulla on annettavaa?"

"Kappale lakeria ja onki."

"Näytäs tavarasi."

Tom veti tavaransa esille. Ne olivat tyydyttävät ja esineet vaihtoivat omistajia. Sitten möi Tom kolmesta punaisesta lipusta pari valkoista marmori palloa ja parista sinisestä jotakuta muuta pientä rihkamaa. Hän piti varalla kun muita poikia tuli, ja osteli heiltä vielä noin kymmenen eli viidentoista minuutin ajan kuluessa eri-värisiä lippuja. Nyt tuli hän hyvästi puetetun, vaan meluavan poika- ja tyttö-parven joukossa kirkkoon, meni paikallensa ja alkoi riidellä ensimmäisen pojan kanssa, joka sattui saapuville. Opettaja, totinen, vanha mies, tuli väliin, kääntyi hetkiseksi pois, ja Tom tukisti erästä poikaa, joka istui etupenkissä; vaan oli kiintynyt kirjaansa kun poika kääntäysi katsomaan; sitte pisti hän erästä toista poikaa neulalla, ei muun tautta kuin saadaksensa kuulla miten tämä huusi "Aai!" ja sai uudet nuhteet opettajaltansa. Tom'in luokkakumppanit olivat kaikki samallaisia – levottomia, häliseviä ja rauhan rikkojia. Läksyjänsä ei yksi ainoakaan osannut milloinkaan virheettömästi ulkoa,

vaan heitä piti vähä väliin auttaa. Kumminkin pääsivät aina niukuin naukuin sen läpi, jonka tehtyä he saivat palkinnoksensa pienen sinisen paperilipun, jolle oli painettu raamatun lauseita, yksi sininen lippu oli palkinto kahdesta värsystä läksyssä. Kymmenen sinistä lippua vastasi yhden punaisen ja taidettiin vaihdettaa semmoiseen; kymmenen punaista vastasi yhden keltaisen. Kymmentä keltaista lippua vastaan, antoi koulun ylitarkastaja oppilaalle yhden hyvin yksinkertaisesti nidotun raamatun, (joka näin helppoina aikoina maksaa noin neljäkymmentä cent'ia). Kuinkahan monella lukioistani olisi semmoinen ahkeruus ja into, että lukisi ulkoa kaksi-tuhatta raamatun värssyä, jos saisi Dorenkin kuvaraamatun. Ja kumminkin ansaitsi Mary tällä tavoin kaksi raamattua; tämä kärsiväisyyttä koettava työ kesti kaksi vuotta; eräs poika saksalaista suku-perää oli jo ansainnut neljä tahi viisi. Kerran luki hän yhteen mittaan kolmetuhatta värssyä; vaan tämä sielun ponnistus vaikutti häneen niin, että hän ei tästä päivästä ollut muuta kuin epatto – harmittava vahinko koululle, sillä juhlallisissa tilaisuuksissa otti yli-tarkastaja aina esille tämän pojan (Tom'in selityksen mukaan) "röyhkeilemään". Ainoastaan vanhemmat oppilaat onnistuivat pitämään lippunsa ja kyllin jatkamaan tätä ikävää työtä, saadaksensa raamatun, ja senpätähden olikin tämän palkinnon antaminen harvinainen ja merkillinen tapaus; tuo onnellinen oppilas oli sinä päivänä niin suuri ja etevä, että joka ikisen koulupojan rinta täytettiin uudelta kunnian himolta, jota kesti useinkin kaksi viikkoa. Luultava on, ett'ei Tom'in hengellinen vatsa ollut kuunaan halunnut tätä palkkiota, vaan epäilemättä oli koko hänen olentonsa jo kauan toivonut tätä kunniaa ja huomiota, joka seurasi sitä samaa.

Laillisella ajalla astui yli-tarkastaja saarnastuolin eteen, virsikirja kädessä ja etu-sormi pistetty lehtien väliin, pyytäen huomiota. Kun Pyhäkoulun yli-tarkastaja pitää tavallisen pienen puheensa, on virsikirja hänen kädesssänsä yhtä välttämätön, kuin nuotti-vihko on yksin-laulajan kädessä, hänen laulu-lavalla ollessansa – vaikka *miksi* on tietämätön, sillä ei kumpikaan heistä heitä silmäystäkään virsikirjaansa tai nuotti-vihkoonsa. Tämä yli-tarkastaja oli laiha, pujo-partainen ja puna-tukkainen noin viiden neljättä vuoden vanha olento; hänen nutussansa oli jäykkä pystykaulus, jonka yläreuna hipoi korvia, ja jonka terävät nurkat käpristyivät hänen suupieliinsä. – Tätä turvaa seurasi täytymys aina katsella suoraan eteenpäin, ja kääntää koko ruumiinsa, jos tarve vaati katsomaan syrjään. Hänen leukansa lepäsi rimpsunenäisellä, pankki-setelin leveysellä huivisiekaleella, hänen kenkänsä kärjet olivat sen ajan muodin mukaan ylöspäin käyristetyt, ikäänkuin luistimen kärjet – jonka vaikutuksen kengissään nuoret miehet suurella ahkeruudella ja kärsivällisyydellä aikaan saivat niin, että tuntikausia istuivat kärjet käpristettynä seinää vasten. Herra Valter oli hyvin totisen näköinen ja sydämessään hyvin vilpiton ja rehellinen; hän piti pyhiä-kappaleita ja paikkoja niin suuressa kunniaassa ja niin eroitettuna maallisista esineistä, että hänen pyhäkoulu-äänensäkin oli saanut tietämättänsä eriskummallisen, juhlallisen painon, joka siltä kokonaan puuttui arkipäivinä. Hän alkoi puheensa näin:

"Nyt, lapseni, toivon minä, että te istutten niin suorana ja siivolla kuin mahdollista, ja tarkkuudella kuulette minua noin parin minuutin aikaa. Aivan niin, se on oikein. Noin on pienten poikain ja tyttöin aina tehtävä. Minä näen erään pienen tytön katselevan ulos ikkunasta, – hän luulee luultavasti minun olevan jossain tuolla ulkona – ehkä jossakussa puussa, pitävän puhetta pienille lintusille. (Myöntäviä tirsikutuksia). Minua hauskuttaa paljon, nähdessäni, niin monta iloista ja siistiä pientä muotoa kokoontuneena tällaiseen paikkaan, jossa he saavat oppia hyvästi ja kauniisti käyttäytymään, kun myös hyvää tekemään."

Ja niin edespäin ja niin edespäin. Se ei ole tarpeellista että tähän kirjoittaa koko esitelmää, koska se oli mallin mukaan, joka ei juuri vaihettele, ja siis kaikilta tunnettu. Kolmas ja viimeinen osa puheesta häirittiin uudistetulta tappelulta ja muilta vehkeiltä eräitten poikain välillä, joka vähitellen leveni levenemistään, kunnes tyrnäsi semmoisiin liikkumattomiin kallioihin, kuin Mary ja Sid. Vaan kussa Valterin ääni vaikenä, vaikenä myös kaikki hälinä, ja puheen loppu vastaanotettiin hiljaisella tyytyväisyydellä.

Suurin syy kuiskutukseen oli se erinomainen ja harvinainen tapaus, että – vieraita tuli kouluun. Kirkkoon astui nimittäin asianajaja Thatcher, ja hänen seurassansa, ensiksikin eräs heikko ja ijähtynyt

vanhus, toiseksi, kaunis, pulska, keski-ikäinen herra raudanharmaalla tukalla, ja viimeksi hyvin ystävällinen nainen, joka epäilemättä oli viimeksi mainitun herran rouva. Rouva talutti pientä tyttöistä. Tom oli ollut aivan rauhaton ja täytetty vihalta ja harmilta, jota paitsi omatunto vaivasi häntä – hän ei taitanut katsoa Amy Lawrencea silmiin, eikä kärsiä hänen rakastuneita silmäyksiänsä. Vaan kun hän näki tuon pienen vasta-tulleen tytön, täytyi hänen sielunsa silmänräpäyksessä suloisimmilta tunteilta. Seuraavana hetkenä koetti hän vetää huomiota puoleensa kaikin voimin – sätki poikia korville, irvisteli, sanalla sanoen, käytti kaikkia keinoja, joiden pitäisi miellyttää tyttöä, ja voittaa hänen suosionsa. Hänen iloansa häiritsi ainoastaan yksi asia – muisti tuosta nöyryytyksestään tämän ihanan immen ryytimaassa; vaan tämä muisto, kirjoitettu hiekkaan, poistettiin noilta sulon aalloilta, jotka vieryivät sen yli. Vieraat asetettiin istumaan kunniaistuimelle, ja niin pian kuin herra Valter oli lopettanut puheensa, esitteli hän heidät koululle. Tuo keski-ikäinen herra havaittiin nyt olevan suuri ja merkillinen mies; ei sen vähempi kuin piiri-tuomari – kaikissa tapauksissa suurin ja etevin olento, jonka lapset olivat nähneet. He kummastelivat mistä aineesta tuo noin mahtava mies oli tehty; ja toivoivatpa vähin saavansa kuulla hänen kiljuntaansa, vaan pelkäisivätkin vähin tätä. Hän oli Konstantinopolista, joka oli kaksitoista peninkulmaa Pietarista – siis paljon matkustanut ja nähnyt – juuri nuo silmät olivat nähneet piiri-raatihuoneen, jolla sanottiin olevan rauta-katto. Sen kunnioituksen, jotka nuo mietteet antoivat, todisti paraiten tuo syvä hiljaisuus ja tuijottavat silmäykset. Tuo oli siis se mainio Laamanni Thatcher, heidän oman tuomarinsa veli. Jeff Thatcher kävi heti esiin, "näyttääksensä" kuinka ystävällisellä kannalla hän "oli tuon suuren herran kanssa: ja näin tulla kadehtituksi koko koululta. Se olisi ollut koko musiikki hänen korvillensa, jos hän olisi kuullut mitä kuiskettiin.

"Vaan katsokaas Jeffiä! Hän menee heidän luoksensa. Ai, katsokaas! Hän aikoo antaa kättä – hän antoi todellakin kättä. Leikittä, etkös toivoisi olevasi Jeffin siassa."

Herra Valter koetti kaikin voimin "näyttäytyä" viran puolesta, jakeli käskyjä, tuomitsi, muistutti tuolla, täällä, ja joka paikassa, jos vähänkin sai tilaisuutta. Kirjaston-hoitaja "näyttäytyi", juoksennellen edestakaisin syli täynnä kirjoja, ja semmoisella melskeellä ja hyöringillä, joka on näitten pienten virkamiesten suurin ilo. Nuoret opettajat "näyttäytyivät" helposti nuhdellen oppilaitansa ja muilla pienillä mahtavuutensa osoitteilla, ja tarkasti pitäen vaarin järjestyksestä; useimmalla opettajalla ja opettajattarella oli jotakin tehtävää kirjavarastossa saarnastuolin juurella, ja sen jonka he tekivät, oli aina uudestaan tehtävä, pari eli kolmekin kertaa (hyvin silmäänpistävällä harmilla). Pienet tytöt "näyttäysivät" itsekukin tavallansa, ja pienet pojat "näyttäysivät" semmoisella innolla, että ilma oli täytetty pureksituilta paperipalasilta ja rähinältä. Kaiken tuon yli vallitsi tuo mahtava mies, mahtava tuomari hymy huulillansa ja lämmitellen itseänsä kunniansa auringon valossa, sillä hänkin "näyttäytyi" tavallansa. Yhtä ainoata puuttui herra Valterin ilo, ollaksensa täydellinen, ja se oli tilaisuus saada antaa raamattupalkkio, ja näyttää se ihme-lapsi, joka tämän oli ansainnut.

Useammalla lapsella oli joitakuista keltaisia lippuja, vaan ei yhdelläkään ollut tarpeeksi – hän oli käynyt kyselemässä kaikilta parhailta oppilailta. Hän olisi antanut kaikki omaisuutensa, jos olisi saanut tuon saksalais-pojan järjellisenä takaisin kouluun.

Ja nyt, samassa silmänräpäyksessä kun kaikki toivo oli lakannut, toi Tom Sawyer esiin yhdeksän keltaista, kymmenen punaista ja kymmenen sinistä lippua, ja tahtoi raamattua! Tämä oli kun salama pilvettömältä taivaalta. Valter ei ollut odottanut pyyntöä tältä taholta kymmeneen vuoteen. Vaan asiata ei voitu kiertää – tässä oli lupaukset, ja ne piti mitä lupasivat. Tom kohotettiin siis tuomarin ja muitten valittujen joukkoon, ja tämä ilmoitus annettiin pääkortteerista. Tämä oli vuosikymmenen merkillisin tapaus; ja niin suuren huomion nosti se, että se kohotti sen esineen itse laki-ihmisen rinnalle, ja koululla oli nyt kaksi ihme-lastaa tirkistettävänä, siihen sijaan kun ennen oli ollut yksi. Poikia kalvasi kova kateus, varsinkin harmitti niitä, jotka nyt kovin myöhään havaitsivat edistäneensä tätä vihattavaa kunniaa niin, että olivat myöneet lippunsa niitä Tom'in rikkauksia vastaan jotka hän oli kerännyt lauta-aidan maalaus oikeuksia myödessään. He ylönsätköivät itsiänsä sentähden kun olivat antaneet pettää itsensä tuolta kavalalta käärmeeltä.

Palkinto annettiin Tom'ille, niin suurella mahdollilla, kuin se oli mahdollista yli-tarkastajalle tämmöisessä tilaisuudessa; kumminkin puuttui jotakin totisesta ihastuksesta, sillä miesparan aisti sanoi hänelle, että hän tässä oli salaisuuden perillä, joka ei sietänyt päivän valoa. Se oli nimittäin aivan mahdotonta, että tämä poika oli koonnut kaksituhatta sidettä pyhän raamatun viisautta latoihinsa – tusina olisi varmaan jo ollut kyllin kyllä. Amy Lawrence oli pöyhkeä ja iloinen, ja hän koetti saada Tom'ia katsomaan silmiinsä; vaan hän ei tahtonut katsella niihin. Amy ihmetteli; sitten tuli hän ikäänkuin vähän rauhattomaksi, ja alkoi hieman epäillä. Hän tarkasteli; eräs salainen silmäys sanoi hänelle kaikki, – hänen sydämensä murtui; hän vihastui ja tuli musta-sukkaiseksi, kyyneleet tulivat hänen silmiinsä, ja hän vihasi koko maailmaa, vaan ensin Tom'ia kumminkin, niin luuli hän.

Tom esiteltiin tuomarille; vaan hänen kielensä oli sidottu, hän taisi tuskin hengittää, hänen sydämensä läpähti – osaksi siitä syystä, että mies, jonka edessä hän seiso, oli niin mahtava, vaan paraammaksi osaksi syystä, että tämä oli hänen lemmikkinsä isä. Hän olisi mielellään langennut tuon miehen eteen polvillensa ja rukoillut häntä – jos olisi ollut pimeä. Tuomari laski Tomin pään päälle kätensä ja kutsui häntä uljaaksi pieneksi mieheksi, ja kysyi häneltä mikä hänen nimensä oli. Poika änkytti, ja sai viimein sanoneeksi:

"Tom."

"Ei suinkaan, ei Tom – se on – "

"Tuomas."

"Aivan niin, se on oikein. Minä luulin sen olevan pitemmänkin. Hyvä on. Vaan sinulla on toinenkin nimi luullakseni, ja etkös tahtoisi sanoa sitä minulle?"

"Sano, Tuomas, herralle sukunimesi," sanoi Valter, "ja sano 'herra tuomari.' Muista olla kohtelias."

"Tuomas Sawyer – herra tuomari."

"Hyvä; sinä olet siivo ja iloinen poika! Iloinen ja miehekäs. Kaksi tuhatta värsyä on jo koko joukko – aivan paljon. Sinun ei tarvitse kuunaan katua että olet oppinut nämät, sillä ei mikään maailmassa maksa niinkuin oppi; se tekee suuria ja hyviä miehiä. Kerran tulee sinustakin ehkä suuri ja hyvä mies, Tuomas, ja silloin tulet sinä muistelevaan menneitä aikoja ja sanomaan: kaikista näistä eduistani tulee minun kiittää sitä mainiota pyhäkoulua koto-kaupungissani; minun tulee kiittää opettajiani, jotka opettivat minut työtä tekemään, ja sitä hyvää yli-tarkastajaa, joka kehoitti ja piti minua silmällä, ja antoi minulle kauniin raamatun omakseni, jota yksinäisyydessäni sain sitten lukea. Kaikesta tästä on minun kiittäminen oikeata ja kristillistä kasvatusta! Näin tulet sinä sanomaan, Tuomas; ja silloin et ottaisi suurintakaan raha-summaa noista kahdestatuhannesta värsystä – sitä et totisesti tekisi. Ja nyt, kerroppas meille tässä joku raamatun kappale, jos ei sinulla ole mitään sitä vastaan – niin, minä tiedän ett'ei sinulla ole mitään sitä vastaan – sillä me kunnioitamme ja rakastamme ahkerointa pieniä poikia. Varmaankin tiedät sinä Vapahtajan kahdentoista opetuslapsen nimen. Etkös tahtoisi sanoa meille kahden ensimmäisen nimeä?"

Tom seiso kun lammas ja venytti yhtä nappiansa. Sitten punastui hän ja laski silmänsä maahan. Herra Valter'in uskallus luopui kokonansa. Hän sanoi itseksensä, se on aivan mahdoton että hän voisi vastata yksinkertaisimpaan kysymykseenkään, – miksi kysyi nyt tuomari häneltä? Kumminkin täytyi hänen sanoa jotakin, ja sanoi:

"Vastaa Herralle, Tuomas – älä pelkää."

Tom parka oli tuhon alainen.

"Minä nyt tiedän varmaan että sinä tiedät kahden ensimmäisen opetuslapsen nimen"; sanoi rouva.

"Kahden ensimmäisen opetuslapsen nimi oli —

"*Taavetti ja Goliathi.*"

Heittäkäämme surkutteleminen vaippa seuraavan yli.

VIIDES LUKU

Noin puolivälissä yksitoista alkoivat tämän pienen kirkon haljenneet kellot soida, ja samalla aikoi joukkokin kokoontua kirkkoon kuulemaan puolipäivä-saarnaa. Koululapset hajosivat ympäri huonetta ja asettuivat vanhempiensa viereen, niin että he tulivat katsannon alle. Täti Polly tuli, Tom, Sid ja Mary istuivat hänen kanssansa. Tom asetettiin pääkäytävän puoleiseen penkin päähän, että hän olisi niin kaukana kuin mahdollista avonaisesta ikkunasta ja viehättävistä kesämaisemista sen ulkopuolella. Kansa tuli käytäviä myöten kirkkoon: vanha ja puutteen-alainen postimestari, joka oli nähnyt parempiakin aikoja; pormestari rouvinensa – sillä heillä oli pormestari täällä, muitten korukalujen joukossa – rauhantuomari; Douglaan leski, ihana, viisas nelikymmen-vuotinen jalo ja lempeä-sydäminen ihminen ja hyvissä varoissa, jonka rakennus oli ainoa palatsin kaltainen kauppalassa, ja juhlatilaisuuksissa vieraanvaraisin ja enimmänsä tuhlaava, josta Pietarin asukkaat taisivat kerskua; koukistunut ja kunnioitettava majoori Wand rouvinensa; asianajaja Riverson, uusi merkillisyys kaukaisilta tienoilta; kauppalan kaunotar, jota seurasi laiteltu ja nauhoilla koristettu parvi nuoria sydänrauhan häiritsiöitä; sitten kauppalan kaikki nuoret kauppa-palveliat – sillä he olivat seisseet porstuassa, imeskellen keppiensä vekaraa, muodostaen ympyrän-muotoisen seinän hius-voiteella voidelluita, hymyileviä ihailioita; kunnes viimeinenkin tyttö oli juossut kujaa sen läpitse – ja viimeksi tuli kaikkein poikain esikuva Willie Mufferson, hoitaen äitiänsä niin suurella varovaisuudella, ikään kuin äitinsä olisi ollut hienointa lasia. Hän seurasi aina äitiänsä kirkkoon ja oli kaikkien äitien ylpeys. Kaikki pojat vihasivat häntä, sillä hän oli niin siivo; paitsi sitä oli heitä niin usein "ärsytetty" hänen esimerkillänsä. Hänen valkoinen nenälinansa roikkui aina pyhinä ulkona taskusta – epähuomiosta. Tom'illa ei ollut minkäänlaista nenälinaa, ja hän piti semmoisia poikia, joilla oli tämä, keikarina. Koska seurakunta nyt oli koolla, niin muistutettiin vielä niitä, jotka olivat viipyneet ja myöhästyneet, kellon soitolla, ja nyt vallitsi juhmallinen hiljaisuus kirkossa, jota silloin tällöin häiritsi kuori-laulajain kuiskutus ja hykätys urku-parvella. Kaikkina aikoina ovat kuori-laulajat kuiskaneet ja hykisseet jumalanpalveluksen ajalla. Kerran löytyi kirkko, jossa oli hyvästi kasvatetut ja opetetut kuori-laulajat, vaan nyt ei juohdu tuo mieleeni, missä se oli. Siitä on jo useampia vuosia, niin että tuskin muistankaan sitä, vaan muistaakseni oli se jossakin ulkomailla.

Pappi sanoi nyt ylös virren ja lausui sen alun hyvin suloisella ja aivan erinomaisella tavalla, josta paljon pidettiin tässä maanosassa. Hänen äänensä alkoi jostakin väli-äänestä ja kiipesi siitä ikään kuin portaita myöten ylöspäin, kunnes tuli vissille korkeudelle, jossa se pani erinomaisen painon korkeimmalle sanalle ja alkoi sitten laskeutua kunnes tuli samaan ääneen:

"Niinkuin laivan on aalloill', on ihmisen retkikin *täällä*,
Tuiskut ja tuuliaispäät kaikki se kärsiä *saa*."

Häntä pidettiin mainiona lukiana. Kirkollisissa "seura-iloissa" pyydettiin häntä aina lausumaan runoja; ja kun hän oli valmis, nostivat naiset tavallisesti silmät ummessa kätensä ylöspäin, laskien ne sitte hermotoinna polvillensa ja ravistivat päätänsä ikäänkuin olisivat tahtoneet sanoa: "Sanoilla ei voi selittää tätä, sillä se on kovin ihanaa, kovin ihanaa tälle turmellulle maailmalle."

Virren laulettua, muuttui tämä suuri-arvoinen herra Sprague kuulutus-lehdeksi ja luki kuulutuksia kokouksista, yhtiöistä ja muista seikoista, niin ett'ei tästä listasta luullut loppua tulevankaan – kummallinen tapa, joka on säilynyt Amerikassa, kaupungeissakin, aikakautena, jona löytyy sanomalehtiä joka nurkassa. Usein tapahtuu että kuta vähemmin joku vanha tapa on oikeutettu, sitä vaikeampi on sitä poistaa.

Ja nyt rukoili tuo hengellinen. Rukous oli jalomielinen ja kosketti aivan yksityisiä asioita; siinä rukoiltiin kirkon ja seurakunnan, kylän muitten kirkkoin, maakunnan, valtion, valtion virkamiesten, Yhdys-Valtain, Yhdys-Valtain kirkkoin, Kongressin, Presidentin, hallinnon virkamiesten, merimies-

parkain, jotka ajelivat vyöryvillä aalloilla, valloitettuin miljoonain, jotka huokailivat Euroopan ja Itämaitten itsevaltiain ikeen alla, niitten, joilla on valo ja iloinen sanoma, ja joilla ei kumminkaan ole silmiä nähdä ja korvia kuulla, ja pakanoitten edestä meren kaukaisilla saarilla, ja viimeiseksi että ne sanat, jotka hän aikoi lausua, saisivat armon ja suosion, ja lankeisivat hyvään maahan, jossa ne kantaisivat tuhatkertaisen sadon hyviä tekoja. Amen.

Rouvasväen silkkihameet alkoivat suhista, ja tuo seisova seurakunta istuutui. Poika, jonka historian tämä kirja kertoo, ei nauttinut saarnasta, hän ainoasti kesti sen – jos lie edes tehnyt sitäkään. Hän oli kova-korvainen niin kauan kuin se kesti, hän piti vaarilla rukouksen yksityisyydet, tietämättänsä – sillä hän ei kuunnellut, vaan hän tunsu alan ja papin tien sen yli entuudestaan – ja jos joku vähäinen, uusi lisäys tehtiin, niin tarkkasivat hänen korvansa sen, ja koko hänen olentonsa kohosi tätä vastaan. Hän piti tämmöisiä lisäyksiä epä-rehellisinä ja laittomina. Rukouksen aikana lensi muuan kärpänen hänen edessään olevan penkin noja-laudalle, aivan hänen nokkansa eteen, ja harmitti häntä siinä sillä, että se aivan rauhallisesti hieroi etu-jalkojansa vastakkain, jonka tehtyä se syleili päätänsä niillä, ja hieroi sitä niin voimakkaasti, että olisi luullut sen eroavan ruumiista, ja että tuo rihman hienoinen kaula tuli näkyviin, syyhytteli siipiänsä takajaloillaan, ja ojensi ne pitkin ruumista, aivan kuin olisivat olleet hännystakin helmat, puhdisti itseänsä niin tynesti, ikäänkuin olisi tiennyt itsensä olevan aivan turvallisessa paikassa, niinkuin olikin: sillä kuinka Tomin kynsiä kutkuttikin pyytääksensä sitä, eivät ne kumminkaan uskaltane – hän oli varmasti vakuutettu siitä, että hänen sielunsa menisi manalan maille, jos hän rukousta lukiessa tekisi jotakin tämmöistä. Vaan viimeistä lausetta luettaissa alkoi hänen kätensä koukistua ja hiljaa hiipiä; ja samassa kun "Amen" oli sanottu oli kärpänenkin kourassa. Hänen tätänsä keksi tämän tempun ja pakoitti hänet päästämään sen.

Pappi luki tekstinsä ja piti siitä naukuvalla äänellä yksi-toikkoisen esitelmän, joka oli niin kuiva että moni alkoi onkia kiiskiä – ja kumminkin oli tämä esitelmä, joka sisälsi äärettömän määrän tulta ja tulikiveä ja vähenti edeltä valittujen joukon niin vähäiseksi, että niitä tuskin kannatti lunastaa. Tom luki saarnan sivut: jumalanpalveluksen jälkeen tiesi hän aina kuinka monta sivua saarnassa oli ollut; vaan harvoin ja tuskinpa milloinkaan, mitä se oli sisältänyt. Tällä kertaa oli hän kumminkin, hetkisen aikaa todellakin kiinitetty saarnaan. Saarnaaja esitteli mahtavan ja liikuttavan kuvan maailman sotajoukoista tuhat-vuotisen valtakunnan aikoina, jona jalopeurat ja lampaat makaavat vierekkäin ja jolloin pieni lapsi taluttaa niitä. Vaan tämän suuren näyttelön into, oppi ja neuvo eivät vaikuttaneet mitään pojassa, hän ei pitänyt muusta kuin pääroolista, joka oli katselijajoukolle niin silmään pistävä. Hänen muotonsa loisti ilosta kuin ajatteli tätä, ja arveli ittekseen: minä tahtoisin hyvin mielelläni olla sinä lapsena, kuin vaan jalopeura olisi kesy.

Hän vaipui taas ajatuksiinsa kun tuo kuiva esitelmä alkoi uudestaan. Nyt juohtui hänen mieleensä eräs aarre, joka hänellä oli taskussa, ja hän veti sen esiin; se oli eräs musta tamminkainen, varustettu mahdottoman suurilla purimilla – hän kutsui sitä "purin-kakiksi". Se oli hänellä pienessä nallilaatikossa. Tamminkaisen ensimmäinen tehtävä oli nipistää häntä sormeen. Ehdoton nenäpaukku seurasi, tamminkainen lensi siristen käytävälle seljällensä, ja samalla haavoitettu sormi suuhun. Siinä makasi nyt tamminkainen potkien ilmaa, voimaton kääntäytymään. Tom katseli toivoen sitä, vaan se oli kovin loittona tullaksensa hänen käsiinsä. Muitakin, joita ei saarna huvittanut, huvitti tamminkainen ja he alkoivat myöskin katsella sitä.

Eräs ajelehtiva villakoira tuli samalla vaappuen, surullisella sydämellä, laiskistunut joutilaisuudesta ja veltostuttavasta kesänlämpimästä, vankeudesta väsyneenä, toivoen vaihetusta. Hän vainusteli tamminkaista; riippuva häntä kohosi ja alkoi viuhkaa. Hän tarkasteli otusta, kierti, haisteli sitä, turvalliselta loittoudelta, kierti uudestaan, tuli uskaliaammaksi, haisteli vähän likempää, aukasi suunsa ja näykkäsi sitä, juuri parahiksi niin ett'ei sattunut, koetteli vielä kerran, ja vielä kerran, alkoi innostua leikistänsä, heittäytyi maahan mahalleen tamminkainen kypälien välissä, ja jatkoi koetuksiinsa, väsyi viimein ja tuli haluttomaksi ja hajamieliseksi. Hänen päänsä alkoi nyykkiä, ja vaipui viimein vähitellen alas, kunnes kosketti vihollista, joka samassa pureutui leukaan. Ilkiä äläys kuului, koira puisti päätään ja tamminkainen kimposi joitakuuta kynnäriä, toisen

kerran pudoten selälleen. Ympärillä istujat hykisivät sisällisestä naurusta, useampi muoto kätkeysi varjostimen tai nenäliinain taakse, Tom oli onnellinen. Koira häpesi; vaan hänen sydämmessään kiehui viha ja kostonhimo. Niin lähestyi hän uudestaan tamminkaista ja alkoi varovasti ahdistella sitä, tehden hyökkäyksiä kaikista kehän pisteistä, asetti etukäpäälänsä noin tuuman otuksesta, näykkäsi hampaillaan vieläkin likempää, ja puisteli päätään niin että korvat lotisi. Vaan vähän ajan kuluttua uupui hän uudestaan, koetti huvittaa itseänsä erään karpäsen kanssa, vaan ei saavuttanut siinä mitään iloa, seurasi muuatta muurahaista laattian raossa, kyllästyi siihenkin, haukotteli, huokasi, unhotti tykkönään tamminkaisen, ja istuutui sen päälle! Tästä syntyi surkea ulina ja koira kiiti pitkin käytävää yhä ulisten; hän juoksi kirkon poikki, alttarin eteen, sieltä lensi hän sivu käytäville, juoksi ovien ohitse, valitti suruansa puhe-lavan edessä, tuskansa paisui näin menetellessänsä, kunnes oli kuin villainen komeetti, joka kiertää rataansa, valon loistolla ja nopeudella. Vihdoin-viimmein heitti tuo hullu katala ratansa ja lensi isäntänsä syliin, tämä heitti ulos hänet ikkunasta ja tuskan voivotus hälveni ja kuoli viimein kokonaan.

Tällä ajalla oli seurakunta pakahtua naurun pidätykseen, ja saarna täytyi lopettaa. Pappi koetti kyllä jatkaa esitelmäänsä, vaan se kävi hitaasti ja järeästi, koska kaikki mahdollisuus liikuttaa oli kadonnut; sillä tunnokkainmatkin sanat vastaanotettiin yhä vaan naurulla, ikäänkuin pappi parka olisi sanonut jonkin hullutuksen. Se oli todellakin suuri helpoitus koko seurakunnalle, kun koetus loppui ja Herran siunaus luettiin.

Tom Sawyer meni kotiansa hyvin hyvällä tuulella, ajatellen että jumalanpalveluksessa oli hyviäkin puolia, kun sinne vaan hankki hauskutusta. Yksi ainoa ajatus häiritsi häntä; hänellä ei ollut mitään sitä vastaan että koira leikitteli hänen purinkakkinsa kanssa; vaan hän piti sitä väärin tehtynä koiralta, että se juoksi sen kanssa tiehensä.

KUUDES LUKU

Kun maanantai aamu tuli, oli Tom huonolla tuulella. Se oli aina niin, kun maanantai aamu oli käsissä, sillä nyt alkoi uusi ja vaivaloinen viikko koulussa. Hän alkoi aina tämän päivän sillä toiveella ettei olisi ollut mitään väliin tullutta juhlapäivää, sillä se vaikutti vaan sen, että vankeuteen ja kahleisin meno tuntui vaikeammalta.

Tom virui sängyssään ja mietti. Yht'äkkiä toivoi hän tulevansa kipeäksi; sillä silloin taisi hän jäädä koulusta pois. Hän alkoi tutkia ruumiinsa tilaa. Ei keksinyt minkäänlaista vammaa, ja tutki vielä uudelleen. Tällä kertaa luuli hän keksivänsä mahataudin oireita, ja hän alkoi kiihottaa niitä jommoisellakin toivolla. Vaan kohta alkoivat ne laimistua, ja äkisti loppuivat ne tykkönään. Hän mietti edelleen. Samassa keksi hän jotakin. Eräs etuhampaistaan liikkui. Tämä oli onnellinen havanto; hän oli jo ruveta ähkimään, "pannaksensa liikkeelle", niin kuin hän kutsui sitä, kun hänelle äkkiä juolahti mieleen, että jos hän tämänkaltaisella todistuksella tulisi tuomiolle, tätinsä tahtoisi nyhtäistä pois sen, ja että tämä koskisi. Siis päätti hän pitää hampaan nyt vielä varana ja etsi muita syitä. Aluksi ei ollut tarjona minkäänmoista syytä; vaan sitten muisti hän kuulleensa tohtorin juttelevan eräästä taudista joka oli pannut sairaan vuoteen omaksi kahdeksi eli kolmeksi viikoksi ja jossa sairas oli vielä menettää erään sormensa. Nyt otti hän varpaansa tutkittavaksi. Vaan tällä kertaa ei hän löytänyt niissäkään välttämättömiä oireita. Kumminkin näytti tuo maksavan vaivaa koetella, ja niin alkoi hän ähkiä suurella vilkkauksella.

Vaan Sid nukkui tunnotonna.

Tom ähki kovemmin ja luuletteli, että hän alkoi tuntea kipua varpaassaan.

Sid ei herännyt.

Tom oli nyt hengästynyt ponnistuksistaan. Hän levähti hetkisen aikaa, veti ilmaa keuhkoihinsa ja alkoi uudelleen ähkiä.

Sid korsnasi vaan.

Tom'ia alkoi huolettaa. Hän sanoi: "Sid, Sid!" ja puisti häntä. Tom alkoi uudelleen ähkiä. Sid haukottelin, vennytteliin, nousi puoleksi istumaan ja katsoa töllötti avoissa suin Tom'ia. Tom jatkoi ähkimistään. Sid sanoi:

"Tom!" Mikä sinua vaivaa, Tom?

Ei vastausta.

"Etkö kuule Tom! Tom? Mikä sinua vaivaa, Tom?" Ja hän ravisti häntä, katsellen häntä pelästyksissään.

Tom vaikeroi:

"Anna minun olla, Sid. Älä runtele minua."

"Vaan kuinka se nyt on Tom? Minun täytyy huutaa tatiä."

"Ei se maksa vaivaa. Ehkä tuo helpottaa jonkun ajan kuluttua. Älä huuda ketään."

"Vaan minun täytyy! Älä nyt ähky noin Tom, tuohan on kauheata. Kuinka kauvan sinä olet jo ollut noin?"

"Useampia tunteja. Ai! Älä nyt telmä noin Sid. Sinä tapat minut."

"Tom miksi et herättänyt minua ennen? Voi, Tom, älä nyt! koko minun ruummistani karsii kuin kuulen tuota. Tom, no mikä sinua vaivaa?"

"Minä annan sinulle kaikki anteeksi Sid. (Voihkamista). Kaikki mitä minulle olet tehnyt. Kuin minä olen poisa –"

"Tom, ethän toki aikone kuolla. Älä toki hyvä Tom. Ehkä –"

"Minä annan kaikille anteeksi Sid. (Voihkamista). Sano heille se Sid. Ja, Sid anna minun akkuna lyijyni, ja minun silmä puoli kissani sille uudelle tytölle, joka on tullut tänne ja sano hänelle –"

Vaan Sid oli siepanut vaatteet päällensä ja mennyt.

Tom oli nyt todellakin kipeä, niin hyvin oli hänen luulettelunsa vaikuttanut, ja niin muodoin olivat hänen ähkimisensä muuttuneet todeksi.

Sid kiirehti alas portaita ja sanoi:

"Voi, täti Polly tulkaat! Tom on kuoleman kielissä!"

"Kuoleman kielissä!"

"Niin täti, niin täti. Älkäätte viipykö, joutukaatte pian!"

"Lorua! sitä en usko."

Vaan yhtä hyvin juoksi hän ylös rappuja, Sid ja Mary jälessänsä. Ja hänen kasvonsakin kalpenivat, ja huulensa vapisivat. Kun hän tuli vuoteen ääreen, kysyi hän hätäytyneellä äänellä:

"Sinä, Tom! Tom mikä sinua vaivaa!"

"Voi, täti kulta, minä o' –"

"Mikä sinulla on – mikä sinulla on lapseni?"

"Voi täti kulta, minun kipeä varpaani kuoleutui!"

Vanha rouva vaipui tuolille ja nauroi vähän, itkeä tihautti, ja nauroi ja itki samalla, tämä pani hänet entiselleen, ja hän sanoi:

"Tom, kuinka säikäytit minua! Heitä nyt tuo hulluutesi, ja nouse ylös."

Ähkyminen lakastui, ja kipu hävisi varpaasta. Poika oli vähän häpeissään ja sanoi:

"Täti Polly, se tuntui kuoleutuneelta ja siihen koski niin, että minä unhotin kokonaan hampaani."

"Hampaasi, katsopashan, mitä olet sinä saanut hampaasesi?"

"Muuan niistä on irtautunut, ja siihen koskee niin kauheasti."

"No niin, älä nyt Herran tähden rupea uudestaan valittamaan. Avaa suus. Todellakin, hammas on irtautunut, vaan et sinä siitä kuole. Mary käy hakemassa silkkilankaa ja palava kekäle keittiöstä."

Tom sanoi:

"Voi täti kulta, älkää ottako pois sitä, ei sitä enää pakota. En kuunaan tahdo liikahtaa paikaltani, jos se ei ole totta. Antakaa olla sen nyt täti kulta. Minä en enää ole millänikään olla kotona tänään koulusta."

"Ahaa, sinä et ole milläsikään? Siis koko tämä juoni ainoastaan, sentähden että toivoit saavasi olla kotona koulusta ja päästäksesi kalaan? Tom, Tom, minä rakastan sinua niin suuresti, ja kumminkin koetat sinä kaikintavoin runnella minun vanhaa sydäntäni."

Hampaan ottokone oli valmis. Vanha rouva satoi toisen pään hampaasen toisen sängyn pylvääsen. Sitten huiskautti hän kerran kekälettä aivan Tomin nokan edessä. Hammas kiikkui nyt nuorassa sängyn pylväässä.

Vaan ei niin pahaa josta ei jotakin hyötyä. Kun Tom läksi jälkeen aamiaisen kouluun, kadehtivat kaikki pojat, jotka tulivat häntä vastaan, hänen uutta sylkytaitoansa, sillä lovi, joka oli hänen ylä hammasrivissään, teki sen hänelle mahdolliseksi. Hänen ympärillensä keräytyi koko joukko nuorukaisia, ihmettelemään hänen konsti-kokeitansa; ja muuan, joka oli haavoittanut sormensa ja tähän asti oli ollut ihmettelemisen keski-pisteenä, näki nyt itsensä unhotetuksi. Hänen sydämensä oli raskas, ja hän sanoi ylönkatseella, jota hän ei kumminkaan tuntenut, että tuo nyt ei ollut juuri mikään konsti, tuo Tomin sylky-konsti, vaan eräs toinen poika sanoi: "Älä koetakkaan!" ja hän meni kukistettuna tiehensä.

Kohta tämän jälkeen tapasi Tom kauppalan nuoren "parian," kaupungin juoppolallin pojan, Huckleberry Finn'in. Kaikki kauppalan äitit vihasivat Huckleberry'a sydämestään, sentähden että hän oli laiska, laitton, halpa ja kelvoton, ja sentähden että heidän lapsensa suuresti ihailivat häntä ja olivat onnelliset hänen kielletyissä seurassansa, ja toivoivat saavansa olla hänen kaltaisensa. Tom oli, niinkuin muutkin paremmat pojat, siinä että hän kadehti Huckleberryn loistavaa, hylättyä tilaa, ja oli saanut kovan kiellon ei leikitellä hänen kanssansa. Huckleberry oli aina puettuna aikamiesten vanhoihin vaatteisiin, jotka aina kukkivat ja olivat riekaleina. Hänen hattunsa oli laaja jäännös, jonka reunasta oli reväistynyt suuri puoli-kuun kaltainen tilko: hänen nuttunsa, kun hänellä oli tämmöinen,

ylettyi aina nilkkaan saakka ja takanapit olivat polvien kohdalla; yksi viileke piti hänen housujansa ylhäällä, ja nuo rimpsu-suiset lahkeet vetivät liassa, jos eivät olleet käärityt polviin. Huckleberry tuli ja meni, milloin mieleensä juontui. Hän nukkui hyvillä säillä portti-penkereillä, ja sateisilla ilmoilla tyhjissä viinitynnyreissä. Hänen ei tarvinnut käydä koulussa eikä kirkossa, ei kutsua ketään herraksi, eikä totella ketään; hän taisi mennä kalaan tai uimaan, milloin ja mihin hyvänsä, ja sai olla näillä huviretkillään niin kauan kuin lystäsi. Hän oli ensimmäinen, joka alkoi keväillä kulkea avo-jaloin, ja viimeinen, joka tarttui nahkaan talveksi. Hänen ei tarvinnut koskaan peseytyä tai pukea päällensä puhtaita vaatteita; ja hän taisi kiroilla aivan karsaasti. Sanalla sanoen, kaikki mikä tekee elämän arvoisaksi, oli tällä pojalla. Niin arveli jokainen vaivattu ja kovalla pidetty poika Pietarissa. Tom huusi tälle romantilliselle lailta ylenannetulle:

"Hohoi Huckleberry!"

"Hohoi itse, ja sano mitä sinä siitä pidät."

"Mitä sinulla on siellä."

"Kuollut kissa."

"Näytäpä tuota minulle, Huck. Kyllä se on pulska kapine. Mistä sinä olet kaivanut tuon käsiisi?"

"Ostin eräältä pojalta."

"Paljostako?"

"Minä annoin siitä yhden sinisen lipun ja yhden rakon, jonka sain teurastus-huoneesta."

"Mistäs sait sen sinisen lipun."

"Vaihdoin, pari viikkoa takaperin, Ben Rogers'ilta muutamalla vanteella."

"Sanos, Huck – mitä kuolleilla kissoilla tekee?"

"Mitä niillä tekee? Niillä taitaa parantaa käsniä käsistänsä."

"Älähän? Onko se niin? Vaan minä tiedän jotakin parempaa."

"Se on vale. Mitä se olisi?"

"Se on sieni-vesi."

"Sieni-vesi! Minä en maksaisi mädännyttä puolukkaa koko sieni-vedestä."

"Et maksaisi! Oletko koskaan koetellut sitä?"

"En minä, vaan Rob Tanner."

"Kuka sinulle on sen sanonut?"

"Ooh, hän sanoi sen Jeff Thatcher'ille, ja Jeff Thatcher sanoi sen Johnny Boker'ille, ja Johnny sanoi sen Jim Hollis'ille ja Jim sanoi sen Ben Rogers'ille, ja Ben sanoi eräälle neekerille, ja neekeri sanoi sen minulle. Nyt sen tiedät!"

"No, mitä sitten? Nämä kaikki taitavat valhella kuin aikapojat."

"Kumminkin kaikki muut, paitsi neekeri, minä en tunne *häntä*. Vaan minä en ole kuunaan tavannut neekeriä, joka ei olisi valhellut. Puhetta! Vaan sanos nyt Huck miten Rob Tanner teki sen."

"Niin; hän pisti kätensä lahoneesen kantoon, johon oli kokounut sade-vettä."

"Päivällä?"

"Luonnollisesti."

"Kasvot kantoon päin?"

"Niin. Minä luulen kumminkin niin."

"Sanoiko hän mitään."

"En usko – sitä en tiedä."

"Ahaa! Tule puhumaan mitenkä käsniä parannetaan sienivedellä, tuollaisella hullulla tavalla! Älä usko, että se tekee lehtonsa. Pitää mennä aivan yksinänsä keskelle metsää, jossa tiedetään olevan sadevedellä täytetty kanto, ja juuri puoliyön aikaan asetutaan selin kantoa vastaan, ja käsi pistetään veteen sanoen:

Ohraryynit, ohraryynit, pienet maissitähkät,
Sienivesi, sienivesi, hävitä nyt käsnet;

käy sitte pikaisesti yksitoista askelta ummessa silmin, ja käänny kolme kertaa ympäri, ja mene kotiisi kenellekään puhumatta. Sillä jos puhutaan, niin taika menettää vaikutuksensa."

"Hyvä, sepä kuuluu hyvältä; mutta Rob Tanner ei niin tehnyt."

"Ei veli kulta, ole varma siitä, sillä hän on käsnäisin tässä kaupungissa, ja hänellä ei olisi yhtään käsnää ruumiissansa, jos hän osaisi sienivettä hyvästi käyttää. Minä olen ottanut tuhansia käsnä samalla tavalla omista käsistäni, Huck. Minä olen niin paljon leikitellyt sammakkojen kanssa että aina olen saanut koko joukon käsnä. Välistä poistan niitä pavulla."

"Pavut ovat hyvät, sen olen kokenut."

"Oletko? Millä tavalla?"

"Otetaan papu ja halaistaan, ja käsnää leikataan siksi että veri tiuhkuu, sitten annetaan veren tippua toiselle pavun puoliskolle, otetaan ja kaivetaan kuoppa, ja haudataan tämä puolisko sydän yön aikana tien risteykseen uuden kuun aikana, ja sitten poltetaan pavun toinen puolisko. Ymmärräthän se puolisko, jonka päällä on verta vetää, vetää koko ajan, ja kokee vetää luoksensa toista puolta, ja sillä tavalla auttaa se verta käsnää vetämään ja käsnä putoaa heti pois."

"Niin se on, Huck, niin se on; vaikka, jos haudatessa sanotaan: käsnä pois ja papu alas, älä konsaan tule takais', niin on se sitä parempi. Niin tekee Joe Harper, ja hän on ollut melkein Coonville'ssa asti, ja miltei joka paikassa. Mutta sanopas, kuinka sinä parannat niitä kissan raadoilla."

"No, otetaan kissa ja mennään hautaus-maalle vähää ennen puolta yötä, sellaiselle paikalle, johon joku pahankurinen on haudattu, ja juuri puoli yön aikana tulee piru, tai kaksi, tai vieläpä kolmekin, mutta niitä ei voi nähdä, vaan ainoastaan kuulla jotakin, joka sohisee niinkuin tuuli, tahi korkeintaan kuulla niiden puhuvan, ja kun ne alkavat kantaa mies parkaa, niin viskataan kissa heidän perästänsä ja sanotaan: piru seuratkoon ruumista, kissa seuratkoon pirua, käsnät seuratkoot kissaa, *minä* olen vapaa teistä. Sitä tottelee mikä käsnä hyvänsä."

"Hyvältä kuuluu. Oletko koskaan koetellut sitä, Huck?"

"En, mutta vanha muori Hupkins on sen minulle kertonut."

"Vai niin, sitte se on totta, sillä häntä sanotaan noita-akaksi."

"*Sanotaan!* Ei, Tom, minä tiedän että hän on se. Hän on tenhonut isäni. Isäni on itse sanonut sen. Hän tuli kerran isääni vastaan, ja hän näki miten hän tenhosi hänet: silloin otti isäni kiven, ja jos hän ei olisi kumartunut, niin olisi hän saanut aika 'paukun.' Hyvä, juuri samana yönä, kuin isäni makasi humalassa erään kommakon katolla, vieräi hän alas sieltä ja katkaisi kätensä."

"Tuo on kauheata. Mistä tiesi isäsi sen, että akka tenhosi hänet."

"Kyllä isäni havaitsee sen heti paikalla. Isäni sanoo, että kun he katsovat kauan ja tuikeasti jonkun päälle, niin tenhoavat he sen, varsinkin jos mumisevat jotakin. Sillä kun he mumisevat, niin lukevat he Isämeidän takaperin."

"Sanos, Huck, milloin aiot koetella kissaa?"

"Ensi yönä. Minä luulen, että he ensi yönä tulevat hakemaan vanhaa Hoss Williams'sia."

"Vaan johan hänet haudattiin Lauantaina. Eivätkö ne jo vieneet häntä pyhää vasten yöllä?"

"Ooh, mitä sinä puhut! Miten taisi heidän voimansa alkaa ennen puoli yötä? Ja silloin alkaa pyhä. Pirut eivät ole juuri ulkona pyhänä, minä en suinkaan luulisi sitä."

"Tuota en tullut ajatelleksikan. Niin se on. Annatko minun tulla mukanasini?"

"Luonnollisesti – jos et ole pelkuri."

"Pelkuri. Älä luule. Nau'utko sinä?"

"Nau'un, ja sinä nau'ut vastaukseksi, jos taidat. Viime kerran nau'utit sinä minulla niin kauan että vanha Hays alkoi viskellä kiviä päälleni ja sanoi:

"Lempo vieköön tuon kissan." Minä heitin tiilikiven hänen ikkunastaan – vaan varo, ett'et puhu siitä kellenkään."

"Ole huoletti siitä. Minä en taitanut naukua sinä yönä, koska tätini vahti minua, vaan nyt minä vastaan. Sanos, Huck, mikä tuo on?"

"Ei muu kuin puukkiainen."

"Mistä sen olet löytänyt."

"Metsästä."

"Mitä sinä tahdot tuosta?"

"Enpä tiedä. Enkä ole juuri halukas myömäänkän sitä."

"Vai niin. Se onkin kovin pieni tuo puukkiasesi."

"Hyvähän se on toisen omaa moittia. Minä olen tyytyväinen siihen. Ja kyllä tämä puukkiainen kelpaa minulle."

"Oh, puukkiastapahan ei ole puute. Minä nyt saisin niitä vaikka tuhannen, jos tahtoisin."

"No; miksi et tahdo? Syystä, kuin hyvin tiedät, ett'et saa. Tämä on hyvin aikainen puukkiainen, siitä olen vakuutettu. Tämä on ensimmäinen, jonka olen nähnyt tänä vuonna."

"Kuules, Huck, minä annan hampaani sinulle tuosta."

"Näytä tänne."

Tom otti esiin paperi kappaleen ja avasi sen hyvin varovasti. Huckleberry katseli sitä toivoen. Kiusaus oli hyvin suuri. Viimein sanoi hän:

"Onko se oikea?"

Tom nosti ylä-huultansa ja näytti aukon hammas-rivissäänsä.

"Hyvä, kauppa on tehty," sanoi Huckleberry. Tom pisti puukkiaisen nallilaatikkoonsa, joka nykyään oli ollut purin-kakin vankeutena, ja pojat erosivat, kumpikin, tuntien itsensä rikkaammaksi kuin ennen.

Kun Tom tuli tuohon pieneen yksinäiseen puiseen koulukartanoon, juoksi hän heti sisään, samoin kuin se, jolla todellakin on kiiru. Hän pisti hattunsa naulaan, ja juoksi paikallensa asianomaisella kiiruudella. Opettaja istui korkealla, liista-istuimisella noja-tuolillansa, ja oli nukahtanut, viihdytettynä uneen lu'un surinalla. Hän heräsi pysähdyksestä:

"Tuomas Sawyer!"

Tom tiesi, että kun häntä koko nimellä puhuteltiin, niin silloin ei ollut hyvä jalassa.

"Opettaja!"

"Tule esiin. Kerros nyt, poika, miksi sinä taas tulet myöhään kuin tavallisesti?"

Tom oli vähällä turvautua valheeseen; vaan kuin sai nähdä kaksi pitkää valkoista palmikkoa riippuvan eräällä selällä, jonka hän tunsu rakkauden sähkömäisellä myötä-tuntoisuudella, ja siitä että siinä oli *ainoa tyhjä paikka* tyttöjen puolella koulu huoneessa, vastaisi hän heti:

"*Minä seisahduin puhuttelemaan Huckleberry Finn'iä!*"

Opettajan pulsit seisattuivat, ja hän tuiotti hämmästyneenä eteensä. Lu'un hälinä taukosi; oppilaat kummastelivat, oliko tuo uskalikko kadottanut mielensä.

"Sinä – mitä sinä teit?"

"Seisahduin puhuttelemaan Huckleberry Finn'ia."

Sanoja ei voinut väärin käsittää.

"Tuomas Sawyer, tämä on kummallisin tunnustus kun kuunaan olen kuullut: vitsa ei ole kyllin rankaisemaan tätä rikosta. Heitä pois nuttusi."

Opettajan käsi työskenteli kunnes uupui, ja vitsa-tukku nähtävästi väheni. Nyt seurasi käsky:

"Lurjus, mene nyt istumaan *tyttöjen* joukkoon! Ja olkoon se sinulle varoitukseksi."

Hykätys, joka kuului ympäri huonetta, näytti painavan pojan mieltä, vaan todellinen syy oli siihen hänen ujo rakkautensa tuohon tuntemattomaan ihailtavaansa, ja se ääretön ilo, jonka hän tunsu siitä, että pääsi istumaan tytön viereen. Hän istausi honkasen penkin toiseen päähän ja tyttö muuttausi hänestä ulommaksi viskaten niskojaansa. Puukkiloimisia, merkkejä ja kuiskutuksia kuului ympäri huonetta, vaan Tom istui tyynenä kyynäsvarsin edessään olevaa matalaa kirjoituspyötyä vasten, ja näytti lukevan kirjaansa. Vähitellen kääntyi huomio hänestä pois, ja tavallinen koulusurina täytti taas tukahuttavan koulu-ilman. Poika alkoi salaisesti katsella tyttöä. Tyttö havaitsi sen, näytti narkästyneeltä, ja käänsi hänelle hetkiseksi selkäänsä. Kun hän varovasti katsoi taaksensa, näki hän

muutaman persikan edessään. Hän työnsi sen pois; Tom pani sen hiljaa paikalleen. Hän työnsi sen uudestaan pois, vaan ei niin vihaisesti. Tom pani sen taas samalle paikalle; nyt antoi hän sen olla siinä. Tom piirsi harakan varpailla rihveli-tylullensa, "ole niin hyvä ja ota se – minulla on useampia." Tyttö luki kirjoituksen, vaani ei antanut minkäänlaista vastausta. Nyt alkoi poika piirtää jotakin tylullensa, piilottaen työtänsä vasemmalla kädellään. Ensiksi ei tyttö ollut näkevinänsä koko hänen työtänsä; vaan hänen inhimillinen uteliaisuutensa alkoi kohta vähitellen tulla esiin. Poika vaan piirsi, eikä ollut tietävinänsäkään. Tyttö koetti katsoa, vaan Tom ei ollut näkevinänsä. Viimein antoi tyttö myöten ja kuiskasi epäillen:

"Annas minun katsoa sitä." Tom näytti osittain erään surkean huoneen karikatyrin, jonka piipusta nousi korkki-ruuvien muotoinen savu-patsas. Nyt kiintyi tyttökin työhön, ja unhotti kaiken muun. Kun työ oli valmis, katseli hän sitä hetkisen, ja sanoi kuiskaten:

"Se on hyvä – piirräs nyt ukko."

Taideniekka asetti huoneen eteen miehen, joka oli kun masto-puu. Hän olisi hyvin taitanut astua huoneen yli, vaan tyttö ei ollut kova arvostelija, hän tyytyi kummitukseen ja kuiskasi:

"Se on kaunis mies – piirräs nyt minut tuohon."

Tom piirsi tunti-lasin, jonka päällä oli täysikuu, oljet jalkoina ja käsinä, oikeassa kädessä mahdoton auringon varjo. Tyttö sanoi:

"Tuo on hyvin kaunista – jospa minäkin osaisin piirtää."

"Se on aivan helppo," kuiskasi Tom. "Kyllä minä opetan sinua."

"Opetatko? Milloin?"

"Päivällisaikana. Menetkö sinä syömään päivällistä kotiisi?"

"Voin minä jäädä tännekin, jos niin tahdot."

"Hyvä – se on päätetty. Mikä sinun on nimesi?"

"Becky Thatcher. Entäs sinun? Ah, tiedänhän minä sen. Tuomas Sawyer."

"Niin kutsutaan minua kun minä saan selkääni. Silloin kun olen sievä on minun nimeni Tom. Etkös tahtois kutsua minua Tom'iksi, sano?"

"Tahdon."

Nyt alkoi Tom kirjoittaa jotakin tylulle, piilottaen sanoja tytöltä.

Vaan tällä kertaa ei tyttö ollut ynseä. Hän pyysi nähdä. Tom sanoi:

"Oh, ei se ole mitään."

"Kyllä se on jotakin."

"Eikä ole; etkä sinä ole milläsikään, jos näetkin sen."

"Olen kyllä, olenpa varmaan, ole nyt hyvä ja näytä minulle."

"Sinä kielit."

"En kieli – en varmaan, en toden todella kielikkään."

"Sinä et puhu vähääkään tästä kellenkään? Et koko elinaikanasi?"

"En sano siitä kuunaan kellenkään mitään. Näytä nyt minulle."

"Et sinä ole kumminkaan milläsikään!"

"Koska sinä käyttäyt minua vastaan noin, niin minä *katson* väkise, Tom" – ja tyttö pani pienen kätensä Tom'in kädelle, ja siitä syntyi pieni kahakka. Tom oli tekevinänsä vastarintaa, vaan antoi kätensä siirtyä vähitellen syrjään, kunnes sanat tulivat näkyviin: "*Minä rakastan sinua.*"

"Oo, sinä kelvoton!"

Ja hän läjäytti aika lailla Tomia sormille, vaan punastui ja näytti kumminkin hyvin tyytyväiseltä.

Tällä ratkaisevalla silmän räpäyksellä tuns poika verkallisen, näpistävän tunteen korvassansa johon oli yhdistetty nostava liike. Näin talutettiin häntä ympäri huonetta, koko koulun kikattaissa, ja asetettiin omalle paikallensa. Sitten seisoi opettaja joitakuuta kauheita silmänräpäyksiä kuukistuneena hänen ylitsensä, ja muuttausi viimein takaisin valta istuimellensa, sanaakaan sanomatta. Vaan vaikka Tomin korva suhisi, oli hänen sydämensä kumminkin täytetty ilolla.

Kun lapset olivat taasen asettuneet, koetteli Tom kunnolla tarttua työhön, vaan hänen sisällinen mielialansa oli kovin kiihoitettu. Vuorollansa luki hän sisältä ja hötelöitsi sitten tavallaan maatieteellisissä tutkinnoissa, muuttaen järvet vuoriksi, vuoret joiksi ja joet mannermaaksi, kunnes tästä sekasotkusta tuli loppu; sitten otti hän osaa tavaukseen ja teki pukkia yksinkertaisimmissakin sanoissa, kunnes hänet muutettiin alimaiselle penkille ja hänen täytyi antaa takaisin se tina medalji, jota hän useampia viikkoja oli kerskujen kantanut.

SEITSEMÄS LUKU

Kuta innokkaammin Tom koetti kiinnittää kaiken huomionsa kirjaan, sitä huikentelevaisemmiksi tulivat hänen ajatuksensa, niin että hän viimein huoaten ja haukotellen heitti koetuksensa. Hänestä tuntui, niinkuin päivällislupaa ei tulisikaan. Ilma oli hyvin tukahuttava. Lehti ei värähtänyt puussa. Tämä päivä oli uneliaisin kaikista uneliaista päivistä. Tuo viidenkolmatta lukevan lapsen nukkuttava surina tuuditteli sielua uneen, aivan kuin mehiläisten lumoava surina. Kaukana loistavassa auringon valossa nosti Cardiff Hill pehmeitä viheriäisiä kupeitansa välkkyvän kuumepeitteen läpi, jota kaukaisuus purpuroitsi. Ainoastaan muutamia lintuja liiteli ilmassa liikutellen verkallensa siipiänsä, mitään muita eläviä olentoja ei ollut näkyvissä, paitsi joitakuita lehmiä, ja nekin makasivat.

Tom'in sydän halusi vapautta, tai jotakin hauskkuttavaa työtä, lyhentääksensä pitkiä tunteita. Hänen kätensä vaelsi taskuun, ja muotonsa kirkastui kiitollisuuden tunteesta, joka oli rukous, vaikk'ei tyttö tuota tiennyt. Nallitoosa tuli salaisesti esiin. Hän päästi puukkiaisen vapauteen, ja pani sen pöydälle. Luontokappale hehkui ehkä myöskin kiitollisuudesta, joka vastasi rukousta tässä silmänräpäyksessä, vaan se oli liika aikaista, sillä, kun hän kiitollisena valmistausi lähtemään tiehensä, käänsi Tom neulalla hänet syrjään, ja pakoitti hänet ottamaan toisen tien.

Tom'in "paras" ystävä istui hänen vieressään kärsien samoin kuin Tom oli kärsinyt, ja kiintyi nyt hetken kuluttaa kovin tähän hauskutukseen. Tämä paras ystävä oli Joe Harper. Nämä pojat olivat viikon ajalla paraat ystävät, vaan pyhinä tappelivat he vihollisina. Joe otti nuppi-neulan nuttunsa käänteestä ja alkoi auttaa vangin opetuksessa. Työ alkoi hauskuttaa enemmän ja enemmän. Viimein sanoi Tom, että he olivat toistensa tiellä, ja ett'ei kumpikaan niinmuodoin voinut täydellisesti nauttia iloa. Hän asetti rihveli-taulunsa pöydälle ja jakoi sen pinnan kahteen yhtä suureen osaan.

"Nyt," sanoi hän, "niin kauan kuin se on sinun puolellas, niin voit sinä jalotella sitä, ja minä annan sen olla rauhassa; vaan jos sinä päästän sen pakenemaan minun puolelleni, niin sinä et saa koskea siihen, niin kaukaan aikaan kuin minä voin pidättää sen tällä puolen rajaa.

"Hyvä, käy päälle – pane käymään."

Nyt pääsi puukkiainen Tom'in puolelta, ja meni yli päivän-tasaajan. Joe vehtasi nyt aikansa sen kanssa, vaan kohta pääsi se häneltä karkuun ja tuli taas Tom'in puolelle. Sillä ajalla kuin toinen vaivasi puukkiasta, muusta väliä pitämättä, niin seurasi toinen hänen edesottamistansa yhtä suurella innolla. He istuivat päät nojattuna toisiansa vastaan, kumartuneena rihveli-taulun yli, eivätkä tienneet ympärillään olevasta maailmasta mitään. Viimein näytti onni kääntyvän Joen puoleen. Puukkiainen koetti yhtä, toista ja kaikkia keinoja, vaan kerta toisensa perään, juuri kun hänellä oli niin sanoaksemme voitto käsissä, ja Tom'in sormia kutkutti saadaksensa alottaa, ajoi Joen nuppineula sen sukkelasti takaisin ja piti omistus oikeuden. Viimein ei Tom tainnut enämmin kärsiä. Viehätys oli kovin suuri. Hän ojensi kätensä ja otti osaa neuloinensa leikkiin. Joe suuttui samassa tästä. Hän sanoi:

"Tom anna sen olla."

"Minä vaan vähän kiihoitan sitä."

"Ei, se ei ole oikein; anna sen olla rauhassa."

"Oh mitä vielä, en minä paljon sitä kiihoita."

"Anna sen olla, sanon minä."

"Enkä anna."

"Vaan sinun pitää – se on minun puolellani viivaa."

"Kuules, Joe Harper, kenen on puukkiainen?"

"Siitä en ole millänikään kenen puukkiainen on, – se on minun puolellani viivaa ja sinä et koske sitä."

"Ohoo, ole huoleti siitä, kyllähän minä sitä kosken. Se on minun puukkiaiseni; ja minä teen, lempo vieköön, sen kanssa mitä tahdon!"

Kauhea läjäys tuntui Tom'in selässä ja samallinen Joenkin; ja noin kahden minuutin ajan kohosi pöly kummankin nutusta ja koko koulu nautti tuota: Pojat olivat innostuneet kovin työhönsä havaitaksensa tuota hiljaisuutta, joka oli valloittanut koulun vähää ennen, kuin opettaja hiipien varpaillansa huoneen läpi oli asettaunut heidän viereensä. Hän oli katsellut suurimman osan heidän näytöksestään, ennenkuin hän tuli osalliseksi siihen. Kun koulu loppui edeltä puolen päivän, lensi Tom Becky Thatcherin luokse ja kuiskasi hänelle korvaan:

"Pane hattu päähäsi, ja ole menevinäsi kotia; ja kun tulet nurkkaukseen, niin eriä muista ja tule metsätietä takaisin tänne. Minä menen toista tietä ja teen samalla tavalla toisille."

Niin läksivät he kumpikin kulkemaan pois koulusta. Vähän ajan kuluttua tapasivat he toisensa metsätiellä, ja kun tulivat takaisin kouluun, oli se nyt kokonaan heidän hoteillaan. He istuvat vieretysten rihveli-taulu edessä, Tom antoi rihvelin Becky'lle ja kuletti hänen kättänsä taululla, näin muodustaen uuden ihmeteltävän rakennuksen. Kun heidän taideintonsa masentui, alkoivat he puhella. Tom oli kuin seitsemännessä taivaassa. Hän sanoi:

"Pidätkö sinä rotista?"

"En, minä en kärsi niitä!"

"Niin en minäkään – elävistä rotista. Vaan minä tarkoitin kuolleita rottia, joita saattaa nauhasta pyörittää ympäri päätään."

"En, minä en pidä rotista missään tapauksessa. Mistä minä pidän, on paukahtavaa karutsia (kumia)."

"Oh, sen minä uskon! Kunpa minullakin olisi vähän sitä."

"Pidätkös siitä? Minulla on. Sinä saat pureksia sitä vähän aikaa, vaan sinun pitää antaa se takaisin minulle."

Tuo oli hyvin herttaista; niin pureksivat he sitä vuorotellen, potkien penkkiä iloissaan.

"Oletko koskaan nähnyt cirkusta?" sanoi Tom.

"Olen, ja isäni vie minut vielä sinne, jos olen sievä."

"Minä olen ollut siellä kolme tai neljä kertaa – ooh, useita kertoja. Kirkko ei ole mitään cirkusta vastaan. Cirkuksessa tekevät he jotakin koko ajan. Kun minä tulen suureksi, niin rupean minä *"kujeiliaksi"* cirkukseen.

"Oh, rupeatko. Sepä on hauskaa. Heillä on niin koreita pilkkuja päällään."

"Niin, se on varma se. Ja he ansaitsevat ko'ottain rahoja – melkein dollarin päivässä, sanoo Ben Rogers. Sanos, Becky, oletko sinä koskaan ollut kihloissa?"

"Mitä se on?"

"Oo, kihloissa oleminen on sama, kuin naimiseen meneminen."

"Niinkö."

"Tahtoisitko sinä tulla kihlatuksi."

"Ehkä. En tiedä. Mitä se on jota – ?"

"Jota? Oh, siinä ei ole mitään. Sinä vaan sanot jollekulle pojalle, ett'et sinä kuunaan huoli muista kuin hänestä, et kuunaan, *et kuunaan*, ja sitte suutelette te toisianne, niin siinä on kaikki."

"Suudella? Miksi suudellaan?"

"Sentähden, näet sä, että – kaikki ihmiset tekevät *niin*."

"Kaikkiko ihmiset?"

"Niin, kaikki ne jotka rakastavat toisiansa. Muistatko mitä minä kirjoitin rihveli-taululle?"

"Muistan."

"Mitä se oli?"

"Sitäpä en sano sinulle."

"Sanonko minä sen *sinulle*?"

"S-a-no, vaan vasta."

"Ei, mutta nyt."

"Ei nyt – huomenna."

"Oo, nyt rakas Becky. Minä kuiskasen sen, minä kuiskasen sen hyvin hiljaa korvaasi."

Kun Becky epäili, niin otti Tom hänen äänettömyytensä myönnytykseksi, ja laski kätensä hänen vyötäisilleen, ja kuiskutti sanat niin hiljaa kuin mahdollista, huulet melkein korvassa kiini. Sitten lisäsi hän:

"Kuiskuta sinä nyt minun korvaani – aivan omalla tavalla."

Tyttö empi hetkisen, sitten sanoi hän:

"Käännä pois silmäsi, niin ett'et nää minua; sitten teen sen. Vaan sinä et saa kuuna päivänä sanoa siitä kellenkään – kuuletkos sen Tom? Ethän tee sitä – sanos Tom?"

"En milloinkaan, en milloinkaan, minä vakuutan sen. Nyt, Becky."

Hän käänsi pois kasvonsa. Tyttö kuukistui ujosti pojan yli, ja likenti huulensa niin likelle hänen korvaansa, että viehkeä hengityksensä heilutteli pojan kiehkuroita ja kuiskutti:

"Minä – rakastan – sinua."

Tämän sanottua lensi hän tiehensä, penkkien ja pöytien yli, Tom jälessänsä, kunnes hän viimein pakeni yhteen nurkkaan, peittäen kasvonsa pienellä valkoisella esiliinallansa. Tom syleili häntä ja sanoi:

"Kaikki on nyt tehty, Becky – paitsi suutelo. Älä pelkää sitä – se ei ole mitään. Ole nyt sievä Becky."

Hän veti pois hänen käsiänsä ja esiliinaansa.

Vähitellen antoi tyttö perään, ja antoi kätensä laskeutua; hänen kasvonsa, aivan tulipunaiset vastarinnasta, tulivat näkyviin ja antautuivat. Tom suuteli noita punaisia huulia ja sanoi:

"Nyt on kaikki tehty, Becky. Tästä-lähin, ymmärrätkös, et sinä saa milloinkaan rakastaa muita kuin minua, etkä mennä muitten kanssa naimisiin kuin minun, et kuuna päivänä. Tahdotkos sen?"

"Minä en tahdo rakastaa muita kuin sinua, Tom, enkä kuunaan ota miehekseni muita kuin sinut, vaan et sinäkään saa mennä naimisiin muiden kanssa kuin minun."

"Se on tietty. Luonnollisesti. Se on *osa* siitä. Ja aina, kun sinä tulet kouluun eli menet koulusta kotia, täytyy sinun kulkea minun kanssani, kun ei kukaan näe sitä – ja sinä valitset minut ja minä sinut lasten-tanssissa, sillä niin kihlatut aina tekevät."

"Sepä on hupaista. Minä en ole tuosta ennen tiennyt mitään."

"O, se on hyvin hauskaa! Kuin minä ja Amy Lawrence –."

Nuo kummastuneet silmäykset ilmoittivat Tom'ille erhettyksensä, hän äimistyi ja jäi äänettömäksi.

"Oo, Tom! Sinä et olekaan siis ensikertaa kihloissa!"

Lapsi alkoi itkeä. Tom sanoi:

"Älä itke, Becky. En minä ole hänestä enää millänikään."

"Kyllä sinä olet, Tom – sinä tiedät että sinä olet."

Tom koetteli laskea kätensä tytön kaulalle, vaan hän puukkasi sen pois, kääntyi seinään päin, eikä lakannut itkemästä. Tom koetteli uudelleen, lohdutuksen sanoja huulillansa, vaan samalla seurauksella. Silloin loukkautui hänen ylpeytensä, hän jätti hänet ja meni ulos. Hän seisoi vähän-aikaa ulkona, rauhatonna ja suutuksissaan, vähän väliin silmäellen ovea, toivossa että tyttö katuisi ja tulisi etsimään häntä. Vaan hän ei tullutkaan. Tom alkoi tulla rauhattomaksi, ja peljätä, että hänellä oli vääryys puolellansa. Hänen täytyi kamppailla kova riita rinnassansa, ennenkuin hän taisi suostua myönnytyksiin, vaan hän rohkasi luontonsa, ja meni sisään. Tyttö seisoi vielä nurkassa, itkeä tihuttaen, kääntyneenä nurkkaan päin. Tom'in sydän syytti häntä itseänsä. Hän meni hänen luoksensa ja jäi seisomaan, tietämättä mitä oikeastaan oli tehtävä. Viimein sanoi hän, epäillen:

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.